

Reach the Central and Eastern Europe

What makes companies invest in Poland?

PARTNERZY STRATEGICZNI

PARTNERZY INSTYTUCJONALNI

Izba Przemysłowo-Handlowa
Inwestorów Zagranicznych w Polsce

SŁUPSKA
SPECJALNA
STREFA
EKONOMICZNA

PATRONI MEDIALNI

■ Spis treści

1. Executive Summary

1.1.	Europa Środkowo-Wschodnia	4
1.2.	Polska	5

2. Analiza atrakcyjności inwestycyjnej Europy Środkowo-Wschodniej

2.1.	Sytuacja makroekonomiczna regionu	7
2.2.	Bezpośrednie Inwestycje Zagraniczne	13
2.3.	Eksport	19
2.4.	Analiza barier wejścia	20
2.5.	Poziom biurokracji	24
2.6.	Infrastruktura	28
2.7.	Koszty i kwalifikacje siły roboczej	30
2.8.	Polityka fiskalna	32
2.9.	Podsumowanie	34

3. Analiza atrakcyjności inwestycyjnej Polski

3.1.	Dlaczego Polska?	36
3.2.	Analiza korzyści	40
3.2.1.	Zachęty dla inwestorów zagranicznych	46
3.3.	Analiza barier	49
3.4.	Lokalizacja inwestycji	51
3.5.	Trendy inwestycyjne	55
3.6.	Podsumowanie	56

1.1 Europa Środkowo-Wschodnia

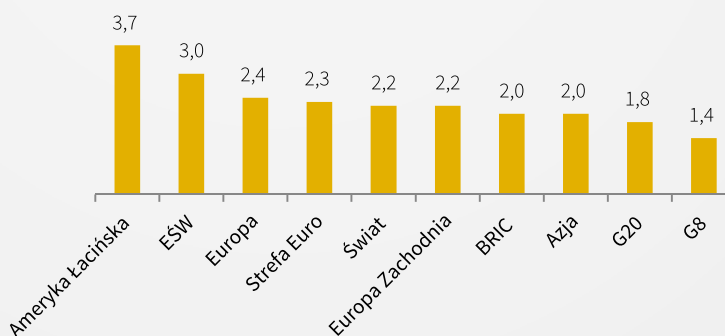
„Reach the Central and Eastern Europe” to raport, w ramach którego analizie została poddana atrakcyjność inwestycyjna jedenastu państw Europy Środkowo-Wschodniej. Wśród nich znalazły się wszystkie kraje regionu należące do Unii Europejskiej oraz Chorwacja, której przystąpienie planowane jest na lipiec 2013 roku. Tym samym, w raporcie termin Europa Środkowo-Wschodnia odnosi się do badanych jedenastu krajów. W porównaniu z innymi państwami regionu, wyróżnia je stabilność polityczna i inwestycyjna, a także zdecydowanie niższe bariery wejścia na Ukrainie, Białorusi czy w Serbii.

W czasach kryzysu zaufanie inwestycyjne Europy Środkowo-Wschodniej niemalże dorównało Europie Zachodniej. Rating kredytowy dla Polski, Czech, Słowacji i Estonii jest wyższy niż niektórych państw zachodnioeuropejskich.

W roku 2011 region Europy Środkowo-Wschodniej odnotował wzrost napływu BIZ o 29% w stosunku do roku poprzedniego. Dotychczas inwestycje miały największy udział w produkcji w sektorze przemysłowym. Obecnie można zaobserwować wyraźny trend zwiększania ich udziału w branżach takich jak telekomunikacja, teleinformatyka, usługi finansowe, B+R oraz outsourcing (szczególnie w branży IT), czyli sektorach wykorzystujących potencjał intelektualny. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w krajach Europy Środkowo-Wschodniej mają w dalszym ciągu duży udział w PKB, a zatem duże znaczenie w rozwoju tych państw.

Wykres 1. Wielkość napływu BIZ jako % PKB w wybranych regionach w 2011 roku

Źródło: Euromonitor International, Statistics, FDI % of total GDP, 2011.

Ponad 1/3 całości kapitału zagranicznego zainwestowanego w regionie w 2011 roku napłynęła do Polski (11,6 mld EUR). W dalszej kolejności uplasowały się Czechy (4,2 mld EUR), Węgry (3,6 mld EUR) oraz Rumunia (2 mld EUR). Wysoka wartość tego typu inwestycji w Europie Środkowo-Wschodniej wynika m.in. z relatywnie niskich kosztów pracy, stabilności politycznej i relatywnie wysokiego tempa wzrostu gospodarczego. Koszty pracy są od dwóch do nawet ośmiu razy niższe niż w Europie Zachodniej – średnia godzinowa praca w analizowanych krajach to 4,53 EUR za godzinę, a kwalifikacje pracownicze ciągle rosną. Co więcej, mieszkańcy regionu nie są przywią-

zani do produktów krajowych producentów, co potwierdza procentowa wartość udziału importu w stosunku do wartości PKB przekraczająca 55%. Ciekawie prezentuje się także tempo wzrostu wydatków na badania i rozwój w analizowanym regionie. Od 2008 roku wzrosły one o niemal 30%, co świadczy o ciągłym dążeniu do poprawy konkurencyjności krajów Europy Środkowo-Wschodniej.

Według analizowanych w raporcie czynników najatrakcyjniejszymi krajami regionu są Estonia, Polska, Słowenia i Litwa. Cechuje je korzystny system podatkowy, niski poziom korupcji, wysoki stopień poziom ochrony inwestorów, a także niskie koszty pracy i szybki wzrost gospodarczy.

1.2 Polska

Klimat inwestycyjny w Polsce jest bardzo dobrze oceniany przez inwestorów zagranicznych, głównie ze względu na duży wewnętrzny rynek zbytu o znaczącym potencjale rozwojowym, wykwalifikowaną siłę roboczą, relatywnie niskie koszty pracy, stabilność gospodarczą i szereg zachęt inwestycyjnych. Polska to kraj, który może posłużyć za doskonałą bazę do koordynowania działalności biznesowej na Europę Wschodnią oraz inne kraje regionu. Dzięki idealnej lokalizacji inwestorzy zagraniczni mogą transportować wytworzone tańszą siłą roboczą towary dalej do państw Europy Zachodniej. Ponadto, posiada chłonny rynek wewnętrzny, przez co zapewnia stały popyt na produkty i jest mniej wrażliwa na wahania koniunkturalne, tak ważne w czasach kryzysu.

NADIA BOUACID

Kierownik Centrum Rozwoju Biznesu we Francuskiej Izbie Przemysłowo-Handlowej w Polsce (CCIFP)

Francuzi, którzy korzystając z usług Francuskiej Izby wchodzą na polski rynek, traktują Polskę jako wrota do krajów bardziej odległych kulturowo. Często to właśnie Polska jest wybierana jako pierwszy, niejako doświadczalny rynek przed wejściem na rynki rosyjski i ukraiński.

PROF. BOGDAN MRÓZ

Ekonomista SGH

Niektórzy inwestorzy zagraniczni, szczególnie z krajów dalekowschodnich, traktują Polskę jako trampolinę do wejścia na rynek europejski. Inni widzą w działalności na rynku polskim szansę zdobycia cennego doświadczenia, kontaktów oraz marketingowego know-how przed wejściem na rynki naszych wschodnich sąsiadów (np. na rynek rosyjski), na których ryzyko inwestycyjne jest znacznie wyższe.

CARL KLEMM

Prezes Toyota Motor Manufacturing Poland

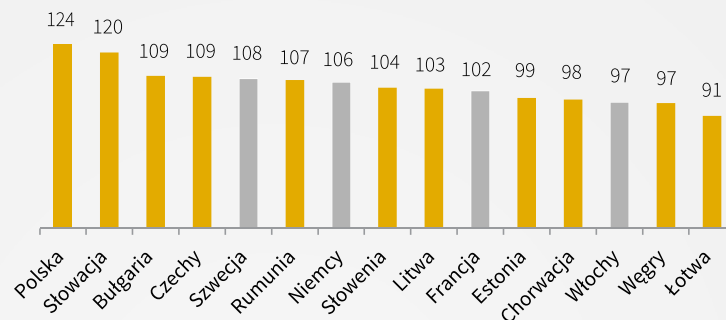

Atrakcyjność poszczególnych krajów regionu zależy od rodzaju prowadzonego biznesu oraz zakładanych rynków zbytu. Toyota wybrała Polskę i Włochy ze względu na optymalną lokalizację względem naszych montowni samochodów w Czechach, Francji, Anglii oraz Turcji.

Kolejnym powodem, dla którego pojawiło się w Polsce więcej inwestorów jest pozytywne wrażenie, które Polska zostawiła w świadomości międzynarodowej opinii publicznej po kryzysie. Jako jedna z nielicznych gospodarek przeszła gładko przez kryzys gospodarczy, co przekonuje inwestorów, że ryzyko inwestycji może być tu niższe niż w innych krajach UE. W 2012 roku, Bank Światowy uznał Polskę za najszybciej reformującą się gospodarkę Unii Europejskiej od 2005 roku. Według raportu Brand Finance wartość marki narodowej Polski została wyceniona na 472 mld USD, co stanowiło wzrost o 75% względem roku 2011. Na pozytywny obraz kraju za granicą mają także wpływ coraz lepiej wykształceni polscy pracownicy. Na polskich uczelniach wyższych i uniwersytetach uczy się niemal 2,2 mln studentów. Stanowi to ponad 10% studentów całej Europy. Należy zaznaczyć, iż 90% z nich zna języki obce.

Wykres 2. Wzrost PKB w wybranych krajach Europy w latach 2006-2011, rok 2006 = 100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Euromonitor, Statistics, Total GDP, 2012.

W kolejnych latach inwestorzy zagraniczni zapewne będą kierować środki inwestycyjne w stronę branży IT (tzw. BPO – business process outsourcing) i telekomunikacji ze względu na dostępności w Polsce wysoko wykwalifikowanych informatyków przy równoczesnych niskich kosztach pracy. Ponadto Polska powinna pozostać jednym z bardzo ważnych w Europie rynków wytwarzania sprzętów AGD i produktów FMCG.

ANALIZA ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

2.1 Sytuacja makroekonomiczna regionu

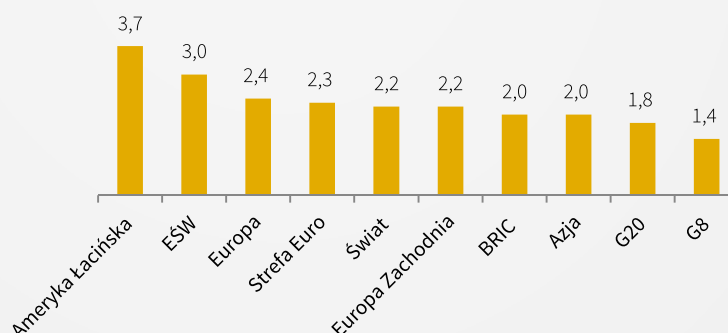
Zdecydowana większość gospodarek państw Europy Środkowo-Wschodniej odnotowała wzrost, dość szybko i skutecznie podnosząc się po kryzysie finansowym z 2009 roku. Mimo tego, że rok 2012 odznaczał się niewielką stagnacją, coraz większa integracja ze światową gospodarką stanowi obiecującą, długoterminową prognozę w kontekście rozwoju ekonomicznego regionu.

Inwestorzy zagraniczni wybierając miejsce lokalizacji kapitału zwykle biorą pod uwagę trzy czynniki – możliwość sprzedaży dóbr i usług, dostępność zasobów, które występują na danym terenie i możliwość ograniczenia kosztów. Zarówno rynek zbytu i potencjalna redukcja kosztów w regionie Europy Środkowo-Wschodniej kształtują się stosunkowo korzystnie. Dodatkowym atutem jest bliskość rynków Europy Zachodniej.

Atrakcyjność regionu znajduje potwierdzenie we wskaźniku opisującym względną wielkość napływu Bezpośrednich Inwestycji Zagranicznych (BIZ), który liczony jest jako stosunek BIZ w danym państwie do jego PKB. Udział tego wskaźnika w PKB wszystkich krajów Europy Środkowo-Wschodniej ma duże znaczenie w ich rozwoju.

Wykres 3. Wielkość napływu BIZ jako % PKB w wybranych regionach w 2011 roku

Źródło: Euromonitor International, Statistics, FDI % of total GDP, 2011.

Rating kredytowy

Poszczególne państwa Europy Środkowo-Wschodniej wykazują dużą różnorodność pod względem stopnia rozwoju gospodarczego. Można to zauważyć na przykładzie zróżnicowanych ratingów kredytowych. Według najnowszego, rocznego opracowania World Economic Forum „The Global Competitiveness Report 2012-2013” państwa Europy Środkowo-Wschodniej o najmniejszym prawdopodobieństwie niewypłacalności to Słowenia, Czechy, Słowacja i Polska. World Economic Forum opiera ten wskaźnik na portalu Institutional Investor, który opracowuje go z pomocą głównych ekonomistów i analityków największych banków i firm inwestycyjnych na świecie. Dwa razy do roku respondenci oce-

niają każde państwo w skali od 0 do 100, gdzie 100 oznacza najmniejszą szansę bankructwa.

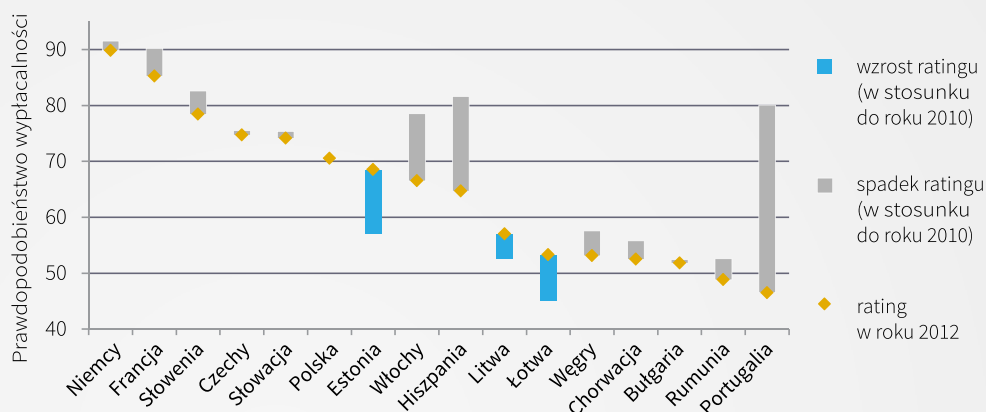
Kraje regionu wykazały się stosunkowo dobrą odpornością na kryzys finansowy. W wyżej wymienionej czołówce pogorszenia ratingu w latach 2010-2012 były niewielkie – największe zanotowała Słowenia, ponieważ gospodarka tego kraju ucierpiała głównie z powodu niskich podatków dochodowych oraz wysokich wydatków z budżetu. W związku z tym rząd Słowenii planuje uchwalić szereg ustaw reformujących system bankowy, aby stawić czoła zagrożeniu niewypłacalnością. Ponadto, Estonia, Litwa i Łotwa odnotowały poprawę ratingu. Warto zaznaczyć, że nawet kraje wysoko rozwinięte Wspólnoty takie jak Niemcy czy Francja nie uniknęły spadku, nie wspominając już o sytuacji Włoch, Hiszpanii czy Portugalii.

Moody's – inne spojrzenie na rating

Według jednej z trzech największych agencji ratingowych na świecie, państwa regionu o najwyższych ratingach (A1 lub A2) to Czechy, Estonia, Polska i Słowacja. Agencja używa skali o dwóch przedziałach: Aaa do Baa3 – ocena inwestycyjna, Ba1 do C – ocena spekulacyjna.

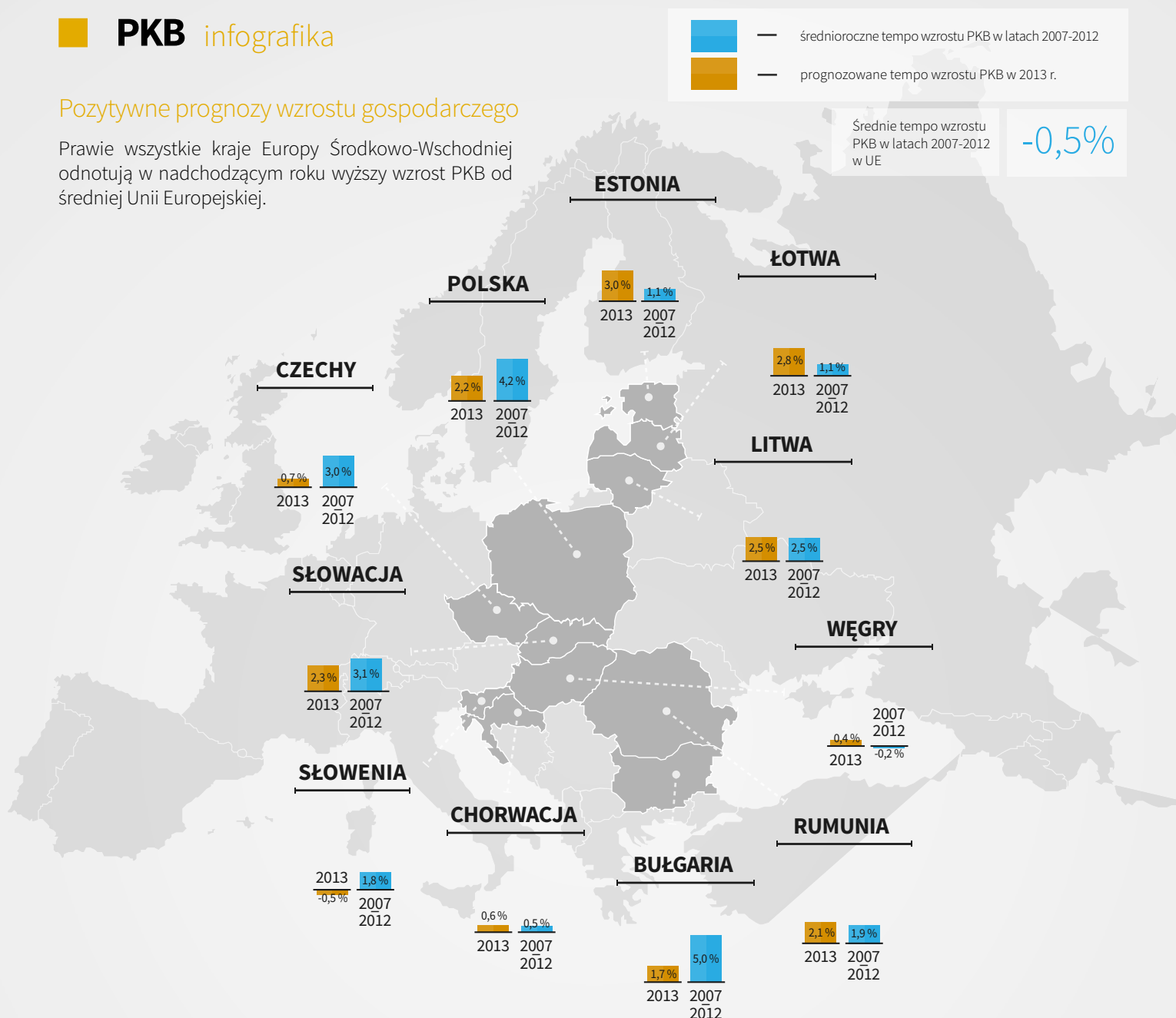
Wykres 4. Prawdopodobieństwo wypłacalności wybranych państw Europy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie The Global Competitiveness Report 2010–2011, World Economic Forum, Switzerland, 2011 oraz The Global Competitiveness Report 2012–2013, World Economic Forum, Switzerland, 2012.

Pozytywne prognozy wzrostu gospodarczego

Prawie wszystkie kraje Europy Środkowo-Wschodniej odnotują w nadchodzącym roku wyższy wzrost PKB od średniej Unii Europejskiej.

Źródło: Euromonitor International, GDP Growth, Statistics, Total GDP, 2012.

Większość państw Europy Środkowo-Wschodniej cechuje stały trend wzrostowy PKB

Średnioroczne tempo wzrostu tego wskaźnika w latach 2007-2011 w wielu z państw Europy Środkowo-Wschodniej przewyższa średni wynik uzyskany ogółem przez kraje Unii Europejskiej. Świadczy to o stabilnej sytuacji gospodarczej omawianego regionu i rozwoju gospodarek narodowych, pomimo negatywnego wpływu kryzysu z 2009 roku.

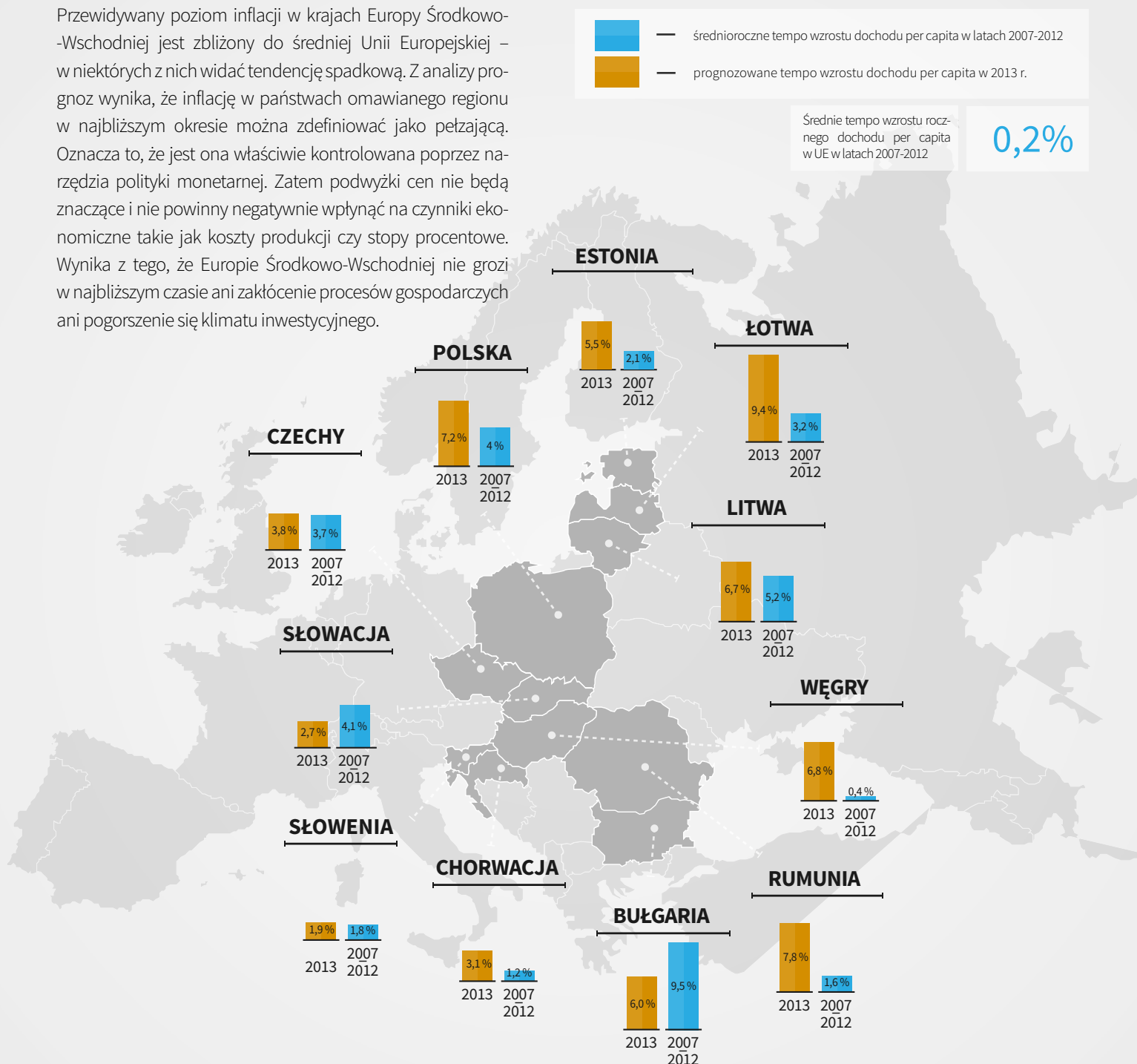
W niektórych krajach można zauważyć prognozowane spowolnienie wzrostu PKB, wynikające głównie z faktu, że Europa wciąż boryka się z kryzysem strefy euro i bardzo wiele będzie zależało od dalszej sytuacji ekonomicznej Grecji. Niemniej jednak, warto zaznaczyć, że prognozy dla państw regionu są dużo korzystniejsze niż dla Unii Europejskiej ogółem i to właśnie one rozwijają się najbardziej dynamicznie.

Z tego powodu można przypuszczać, że będą się one odznaczać lepszym klimatem inwestycyjnym niż reszta Wspólnoty.

INFLACJA I POZIOM DOCHODU PER CAPITA infografika

Inflacja

Przewidywany poziom inflacji w krajach Europy Środkowo-Wschodniej jest zbliżony do średniej Unii Europejskiej – w niektórych z nich widać tendencję spadkową. Z analizy prognoz wynika, że inflację w państwach omawianego regionu w najbliższym okresie można zdefiniować jako petzającą. Oznacza to, że jest ona właściwie kontrolowana poprzez narzędzia polityki monetarnej. Zatem podwyżki cen nie będą znaczące i nie powinny negatywnie wpłynąć na czynniki ekonomiczne takie jak koszty produkcji czy stopy procentowe. Wynika z tego, że Europie Środkowo-Wschodniej nie grozi w najbliższym czasie ani zakłócenie procesów gospodarczych ani pogorszenie się klimatu inwestycyjnego.

Dochód per capita

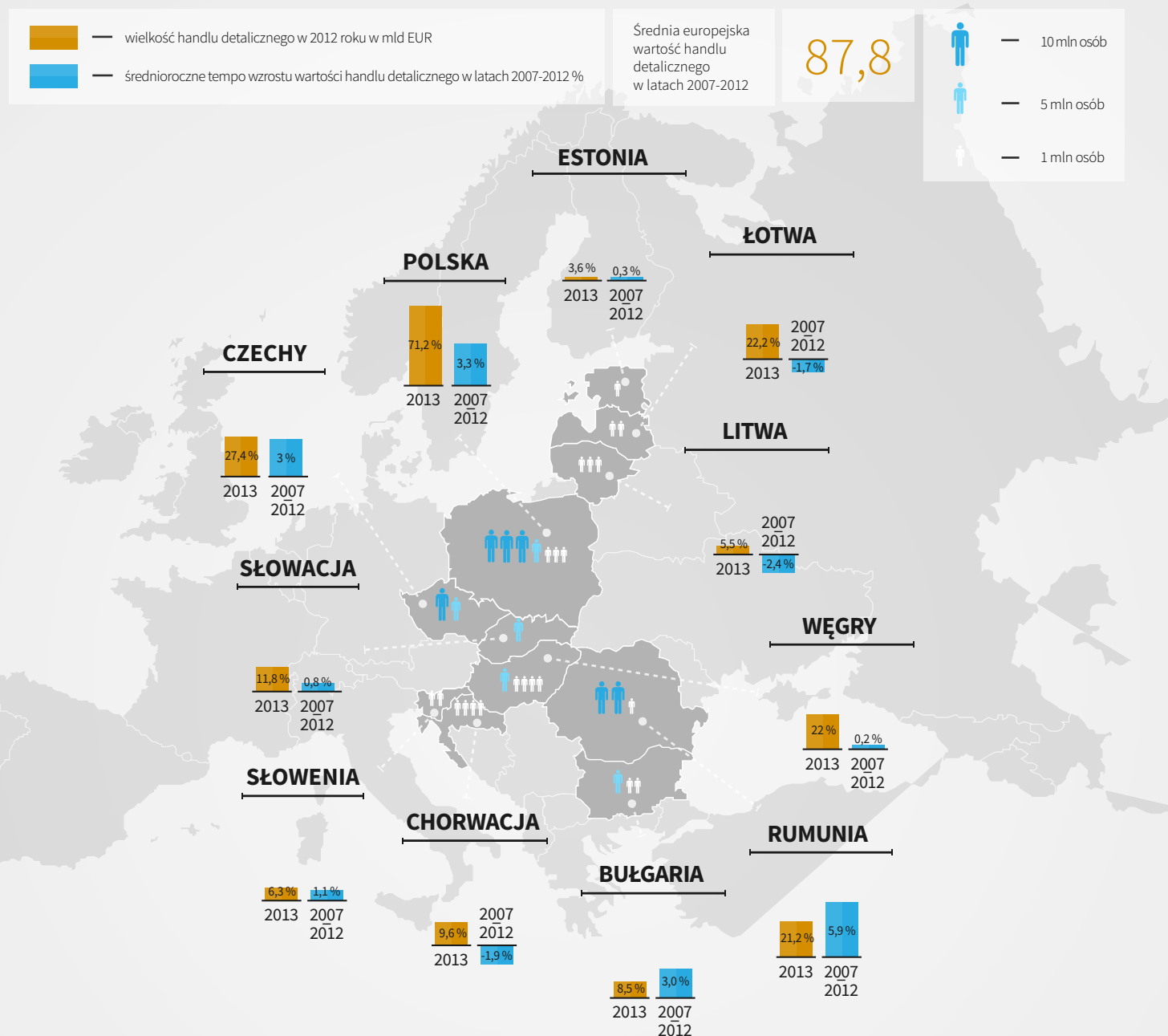
Źródło: Euromonitor International, Statistics, Annual Disposable Income, 2012.

Dobłą kondycję gospodarek Europy Środkowo-Wschodniej potwierdzają dane statystyczne dotyczące sytuacji finansowej mieszkańców regionu. W prawie wszystkich krajach roczny dochód per capita od 2007

roku systematycznie wzrasta. Świadczy to o stałym bogaceniu się społeczeństwa krajów Europy Środkowo-Wschodniej. Będzie to skutkować wzrostem popytu na dobra i usługi, co jest korzystną informacją

w świetle planowania potencjalnych inwestycji w regionie.

POPULACJA I WIELKOŚĆ RYNKU infografika

Handel detaliczny

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Euromonitor International, Statistics, Retailing, 2012.

Wartość handlu detalicznego pokazuje obrót między konsumentami a sprzedawcami, dzięki czemu można określić wielkość analizowanego rynku. Wpływa na nią wiele czynników takich jak liczba ludności czy zarobki obywateli. Jednak bezwzględna wartość tego wskaźnika może pomóc inwestorom odpowiedzieć na bardzo ważne pytanie dotyczące lo-

kalizacji działalności. Dzięki porównaniu wartości handlu detalicznego można ocenić jak duży jest potencjalny rynek zbytu, a co za tym idzie również oszacować wielkość zysków. Kraje Europy Środkowo-Wschodniej w większości są bardzo małe. Dlatego głównie lokowane są tam zakłady produkcyjne, których towary są później eksportowane. Wyjątkiem

jest Polska posiadająca porównywalną wielkość rynku z innymi dużymi krajami Europy. Jest on na tyle znaczący, że dużą część produkcji inwestorzy mogą sprzedawać w kraju.

■ OPINIE SPECJALISTÓW cytaty

NADIA BOUACID

Kierownik Centrum Rozwoju Biznesu we Francuskiej Izbie Przemysłowo-Handlowej Polsce (CCIFP)

Wskaźniki PKB w Europie Środkowo-Wschodniej kształtują się w przedziale od 1% do 3% co powoduje, że firmy w poszukiwaniu oszczędności i nowych rynków zbytu coraz częściej rozpatrują tę część świata przy inwestowaniu.

ŁUKASZ BIAŁEK

Doktorant Instytutu Nauk Ekonomicznych PAN

Kraje Europy Środkowo-Wschodniej są atrakcyjne inwestycyjnie również dlatego, że rozwijają się szybciej niż strefa euro. W 2012 roku PKB regionu urosł o około 1%, a strefa euro była w recesji. W 2011 r. wzrost w Europie Środkowo-Wschodniej wyniósł 3,1%, w strefie euro połowę tego: 1,5%. Pomimo globalnych zawirowań na rynkach i spowolnienia gospodarczego Europa Środkowa i Wschodnia jest postrzegana przez światowych inwestorów jako obszar o wysokim potencjale wzrostu. W konsekwencji kwoty bezpośrednich inwestycji zagranicznych w krajach nowej Europy, w szczególności w perspektywie długoterminowej będą nadal rosły. Atrakcyjność regionu polega również na tym, że jego rozwój wspiera finansowo Unia Europejska, poprzez swoje fundusze. Co istotne, wpływ UE obejmuje także te kraje, które w dalszej perspektywie rozpoczynają proces wstępowania do jej struktur (np. Turcja, Ukraina). Warunki takie wspierają rozwój spółek z regionu, wzrost ich wartości. Fundusze inwestycyjne od wielu lat inwestują w Europie Środkowo-Wschodniej, koncentrując swoje aktywa przede wszystkim w akcje najlepszych spółek o dużym potencjale wzrostu.

MIROSŁAW KAMIŃSKI

Prezes Zarządu Pomorskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A., Zarządzający Słupską SSE

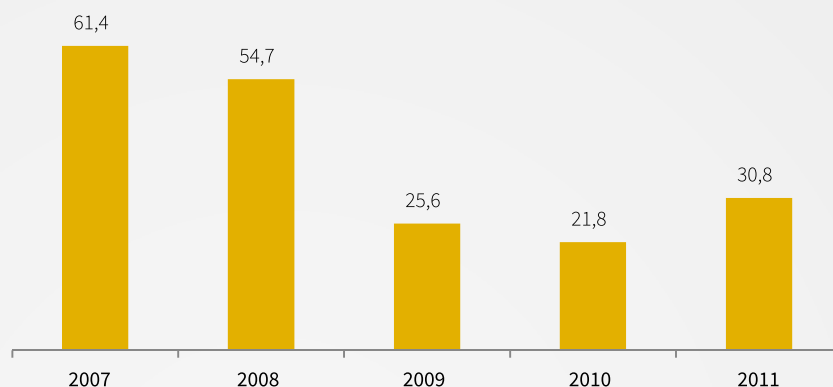
Kraje Europy Środkowo-Wschodniej są, obok krajów azjatyckich, jednymi z najczęściej wybieranych miejsc przez inwestorów zagranicznych do prowadzenia działalności gospodarczej. Kraje te stanowią przeciwwagę dla rozwoju dzisiejszej gospodarki Unii Europejskiej. Są odporniejsze, bądź wręcz uodpornione historycznie, na panujący obecnie kryzys w UE.

2.2 Bezpośrednie inwestycje zagraniczne

Europa Środkowo-Wschodnia od wielu lat stanowi atrakcyjną lokalizację dla Bezpośrednich Inwestycji Zagranicznych. Oczywiście w wyniku kryzysu finansowego w 2009 roku nastąpił ich gwałtowny spadek. Obecnie, mimo rosnącej konkurencji wśród krajów BRICS, od 2010 roku znów widać wyraźny pozytywny trend. W roku 2011 region Europy Środkowo-Wschodniej odnotował wzrost napływu BIZ o 29% w stosunku do roku poprzedniego.

Wykres 5. Napływ BIZ do państw Europy Środkowo-Wschodniej (w mld EUR)

Źródło: UNCTAD, Copyright United Nations.

Polska liderem w napływie BIZ

Ponad 1/3 kapitału zagranicznego w regionie spływa do Polski (11,6 mld EUR). Na ostatnim miejscu w klasyfikacji plasuje się Estonia (niespełna 0,2 mld EUR).

Zgodnie z prognozami dotyczącymi sytuacji makroekonomicznej Europy Środkowo-Wschodniej pozostanie ona regionem o największym wzroście gospodarczym w Unii Europejskiej. Jej motorem napędowym będą przede wszystkim przedsiębiorstwa, które potrafiły zachować konkurencyjność po dołączeniu państw do Wspólnoty. Dodatkową przewagę nad resztą Europy stanowi fakt, iż kraje te doskonale łączą potencjał rynków wschodzących ze stabilnością rozwiniętych gospodarek¹. Wszystkie wyżej wymienione czynniki powinny się przyczynić do jeszcze większego napływu BIZ.

W analizie determinantów warunkujących intensywność BIZ w latach 1996-2010 eksperci American University of Bulgaria wykazują, że najważniejszymi atutami tej grupy państw są niskie podatki i konkurencyjne koszty pracy². Poszczególne państwa wykazują jednak dużą różnorodność pod względem geopolitycznym, gospodarczym, kulturowym, a także stopnia rozwoju. Z tego względu wiele z nich posiada indywidualne, wyróżniające się czynniki oraz metody przyciągania kapitału zagranicznego takie jak wykwalifikowana siła robocza, rozwinięta infrastruktura czy tworzenie specjalnych stref ekonomicznych.

¹ Bulletin of Central and Eastern Europe – Puls of the region: Overview Foreign Direct Investment in Central and Eastern Europe, Łukasz Białek

² Do Central and Eastern European Countries Posses FDI Advantages to More Developed Western Countries?, American University of Bulgaria, 2012

Rysunek 1. Podział państw Europy Środkowo-Wschodniej według wyróżniających się czynników decydujących o atrakcyjności dla inwestorów zagranicznych

NISKIE PODATKI Bułgaria Czechy Węgry Litwa Łotwa Chorwacja	NISKIE KOSZTY PRACY Polska Bułgaria Węgry Litwa Rumunia	WYKWALIFIKOWANA SIŁA ROBOCZA Polska Czechy Estonia Słowacja	ROZWINIĘTA INFRASTRUKTURA Czechy Łotwa Słowenia
DUŻY WEWNĘTRZNY RYNEK ZBYTU Polska Czechy Węgry Rumunia	PRZEJRZyste REGULACJE BIZNESOWE Estonia Słowacja	PARKI PRZEMYSŁOWE Węgry Rumunia	SPECJALNE STREFY EKONOMICZNE / WOLNE STREFY FINANSOWE Polska Litwa Łotwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bulletin of Central and Eastern Europe – Puls of the region: Overview Foreign Direct Investment in Central and Eastern Europe, Łukasz Białek and Euromonitor International, Risks and Vulnerabilities: Croatia, 2012.

Ponadto, Centrum Stosunków Międzynarodowych w Warszawie podkreśla, że atrakcyjność regionu podnoszą stały wzrost PKB i relatywnie niski poziom długu publicznego poszczególnych krajów w stosunku do innych państw Europy, jak również szybkie podniesienie się gospodarek po światowej recesji. Większość z nich oferuje specjalne programy dla inwestorów zagranicznych obejmujące wszelkiego rodzaju dotacje na tworzenie nowych miejsc pracy, szkolenia pracowników, a także preferencyjne pożyczki i ulgi podatkowe.

ANDRZEJ PASEK

Wiceprezes Katowickiej SSE

Najważniejszymi korzyściami dla potencjalnych inwestorów w Europie Środkowo-Wschodniej są także różnego rodzaju ulgi i zachęty inwestycyjne od ulg w podatku dochodowym CIT do bezpośrednich dopłat do każdego nowo tworzonego miejsca pracy oraz niższe stawki CIT dla przedsiębiorstw.

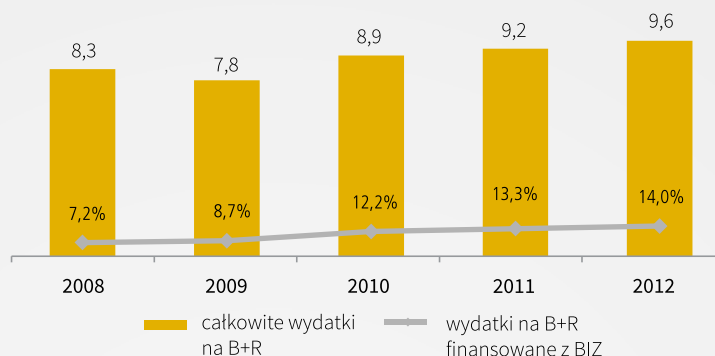
Dotychczas BIZ miały największy udział w produkcji w sektorze przemysłowym. Obecnie można zaobserwować wyraźny trend zwiększania ich udziału w sektorach wykorzystujących potencjał intelektualny³. Zatem inwestorzy doceniają wysoko wykwalifikowaną i równocześnie wciąż relatyw-

³ Źródło: Opracowanie własne na podstawie The Global Competitiveness Report 2010–2011, World Economic Forum, Switzerland, 2011 oraz The Global Competitiveness Report 2012–2013, World Economic Forum, Switzerland, 2012.

nie tanią siłą roboczą. Coraz chętniej przenoszą do Europy Środkowo-Wschodniej swoje centra technologiczne oraz badawcze⁴. Potwierdzają to dane statystyczne – wydatki na B+R w krajach Europy Środkowo-Wschodniej stale rosną. W 2012 roku osiągnęły one poziom 9,6 mld euro, z czego prawie 14% było finansowane z BIZ⁵.

Wykres 6. Wydatki na B+R w krajach Europy Środkowo-Wschodniej w latach 2008-2012 (w mld EUR)

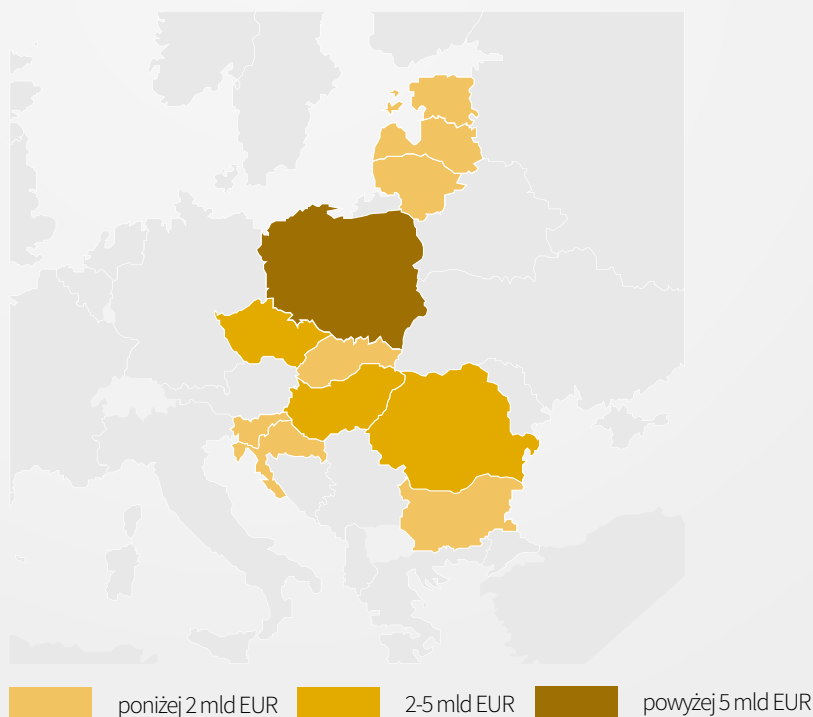

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Euromonitor International, Statistics, Total Expenditure on R&D, 2012.

Pod względem wartości napływu BIZ w 2011 roku zdecydowanie wyróżnia się Polska (11,6 mld EUR). W dalszej kolejności plasują się Czechy (4,2 mld EUR), Węgry (3,6 mld EUR) oraz Rumunia (2 mld EUR).

Rysunek 2. Wartość napływu BIZ w krajach Europy Środkowo-Wschodniej w 2011 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie UNCTAD, Copyright United Nations.

⁴ Ibidem

⁵ Euromonitor International, Countries and Consumers Annual Data, 2012.

W Europie Środkowo-Wschodniej BIZ wciąż są najbardziej przyciągane przez sektor produkcyjny. Przyczynia się do tego głównie fakt, iż region cechują niezwykle konkurencyjne koszty pracy w porównaniu z Zachodem szczególnie jeśli chodzi o technologie pracochłonne. Przykładowo kraje takie jak Polska, Czechy, Rumunia czy Węgry są ważnymi rynkami europejskimi przemysłu motoryzacyjnego w kontekście lokowania tam zakładów produkcyjnych. Jednak w najbliższym okresie należy spodziewać się stagnacji ze względu na spadek popytu na samochody w Europie.

Między innymi z tego powodu można zaobserwować zwrot inwestycji w stronę sektora usług biznesowych, wykorzystującego wiedzę wysokowykwalifikowanej siły roboczej, która nadal pozostaje relatywnie tania. Popularny jest outsourcing, szczególnie w branży IT i telekomunikacji (tzw. BPO – Business proces outsourcing), ponieważ koszty utrzymania pracownika w kraju rodzimym pozostają niższe niż w miejscu pochodzenia kapitału zagranicznego⁶.

MIROSŁAW KAMIŃSKI

Prezes Zarządu Pomorskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A., Zarządzający Słupską SSE

Europa Środkowo-Wschodnia to duże rynki zbytu, niewykorzystane zasoby ludzkie, zasoby surowców naturalnych oraz w wielu dziedzinach gospodarczych jeszcze obszary niezagospodarowane, np. w zakresie innowacyjnej technologii, odnawialnych źródeł energii, ochrony środowiska, przemysłu medycznego.

Państwa Europy Środkowo-Wschodniej starają się przeznaczać coraz więcej środków na B+R, choć wciąż są to niewielkie kwoty w porównaniu do średniej unijnej. Niemniej jednak kraje takie jak Słowacja, Węgry i Litwa już teraz zachęcają do inwestycji zagranicznych w centra technologiczne.

Globalny kryzys finansowy spowodował niechęć do podejmowania ryzyka oraz problemy z płynnością finansową firm, dlatego bardziej popularne stały się inwestycje portfelowe. W wielu krajach duży udział w BIZ mają usługi finansowe (pośrednictwo, ubezpieczenia). Jest również mniej inwestycji typu greenfield i brownfield⁷, natomiast działający już inwestorzy dokonują więcej fuzji i reinwestycji swoich zysków.

⁶ Bulletin of Central and Eastern Europe – Puls of the region: Overview Foreign Direct Investment in Central and Eastern Europe, Łukasz Białek.

⁷ Inwestycją typu „greenfield” jest inwestycja na terenie nieużywanym dotychczas przez przemysł lub usługi, posiadającym, co najwyżej, podstawową infrastrukturę. Natomiast inwestycje typu „brownfield” bazują na istniejących już, często zdegradowanych budynkach i infrastrukturze poprzemysłowej.

Najpopularniejsze sektory pod względem napływu BIZ w państwach Europy Środkowo-Wschodniej infografika

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bulletin of Central and Eastern Europe – Puls of the region: Overview Foreign Direct Investment in Central and Eastern Europe, Łukasz Białek.

■ OPINIE SPECJALISTÓW cytaty

ARKADIUSZ PATRYAS

Wiceprezes firmy i3D

Na tle Unii Europejskiej, to jest zdecydowanie miejsce do inwestowania bardziej niż „stara Unia”, gdyż kapitał powinien szukać miejsc, które są w tendencji wzrostowej. Tu jest świeża krew, świeże pomysły, czasami właśnie przede wszystkim brakuje pieniędzy, natomiast chęci i potencjał są. Widzimy to tworząc biznes w Polsce, ale też mając kontakt z klientami z Europy Zachodniej.

DR ALFRED BIEĆ

Ekonomista SGH

Dla inwestorów z krajów wysokorozwiniętych, bardzo ważną potencjalną korzyścią jest możliwość realizowania wyższych zysków niż w ich krajach macierzystych.

ANDRZEJ PASEK

Wiceprezes Katowickiej SSE

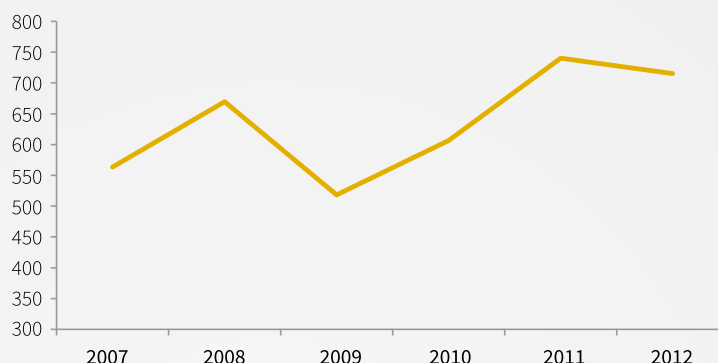
Krajem, który z pewnością będzie się w najbliższych latach dynamicznie rozwijał będzie Chorwacja, głównie ze względu na tegoroczne przystąpienie do UE i duży zastrzyk kapitału, który z pewnością kraj ten otrzyma z funduszy strukturalnych UE. Czechy i Słowacja również będą w czołówce regionu – wystarczy wspomnieć tu o dynamicznie rozwijającym się w tych krajach przemyśle motoryzacyjnym.

2.3 Eksport

Eksport z krajów Europy Środkowo-Wschodniej w latach 2010-2011 zanotował wyraźny wzrost i osiągnął wartości wyższe niż przed kryzysem. Było to możliwe m.in. dzięki niskim kosztom pracy i produkcji oraz dobrej kondycji gospodarki Niemiec – ważnego partnera handlowego analizowanych państw. Należy zaznaczyć, iż mówiąc o eksporcie odwołujemy się do definicji przyjętej przez UE, definiującej eksport jako wywóz towarów z kraju poza obszar wspólnoty, zaliczając również obrót towarów wewnątrz UE.

Wykres 7. Wartość eksportu w krajach Europy Środkowo-Wschodniej w latach 2007-2012 (w mld USD)

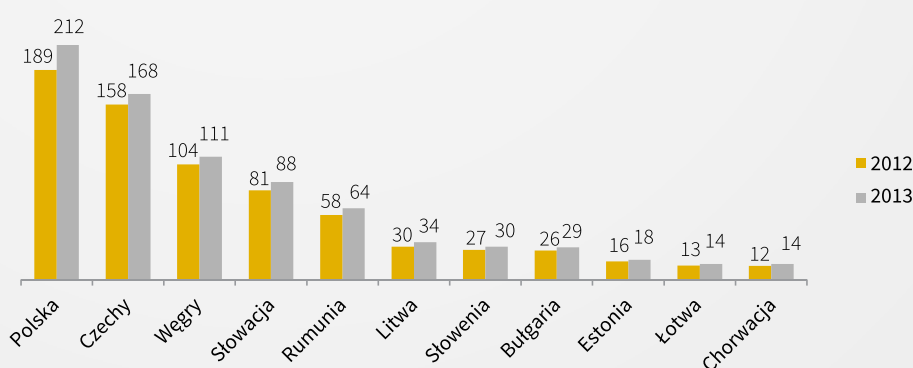

Źródło: Euromonitor International, Countries and Consumers Monthly Data, 2012.

Eksport krajów Europy Środkowo-Wschodniej będzie wciąż wzrastał. Potwierdza to, iż popyt zewnętrzny rośnie, a towary z tych krajów są coraz bardziej cenione. Ma to związek z tym, iż konsumenci, szczególnie ci na rozwiniętych rynkach poszukują coraz częściej dóbr i usług wysokiej jakości, ale o niższej cenie w stosunku do rodzimej oferty. Mniejsze państwa, takie jak Litwa, Łotwa i Estonia podjęły wiele reform aby zliberalizować swoją gospodarkę i uczynić ją bardziej konkurencyjną.

Wykres 8. Wartość eksportu w krajach Europy Środkowo-Wschodniej w 2012 roku wraz z prognozą (w mld USD)

Źródło: Euromonitor International, Statistics and Forecast, Exports, 2012.

Rozwój eksportu jest czynnikiem warunkującym wzrost gospodarczy. To w jakim stopniu produkty i usługi wytwarzane w krajach Europy Środkowo-Wschodniej będą konkurencyjne na światowym rynku zdeteminuje dalszy wzrost lub zahamuje rozwój ich gospodarek. Łotwa, która do końca 2008 roku przeżywała wyraźny napływ obcego kapitału oraz powiększała dług zagraniczny, następnie zacięsniała politykę fiskalną i spłaciła zadłużenie zagraniczne. Polityka Łotwy przyczyniła się do wzrostu gospodarczego i może być przykładem dla państw obecnie pogrążonych w kryzysie.

ŁUKASZ BIAŁEK

Doktorant Instytutu Nauk Ekonomicznych PAN, Ekonomista i menadżer

Kolejnym istotnym aspektem, który może osłabiać gospodarczo region, wpływając na BIZ, jest kryzys w strefie euro i nadal nieustabilizowana sytuacja w USA. Podając m.in. za Bankiem Światowym, rok 2013 może być trudny dla Europy Środkowo-Wschodniej. Wzrost gospodarczy w szczególności w pierwszej połowie roku, będzie napędzany przez popyt zewnętrzny. W całym regionie już w 2012 roku widać było dywersyfikację handlu zagranicznego poprzez zwiększenie udziału eksportu do krajów spoza UE, np. Rosji, Chin czy Turcji. Jeśli zgodnie z prognoząmi BŚ, w drugiej połowie roku mielibyśmy do czynienia z ożywieniem w krajach strefy euro, to byłyby to dwa istotne stymulanty i źródła wzrostu gospodarczego w EŚW, co niewątpliwie utwierdzi inwestorów w alokowaniu funduszy w regionie.

2.4 Analiza barier wejścia

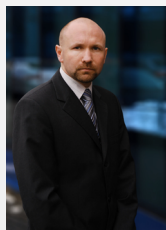
Europa Środkowo-Wschodnia to region wciąż trudniej dostępny dla inwestorów niż zachodnia część kontynentu. Pomimo atrakcyjnych czynników makroekonomicznych, podczas rozważania możliwości ekspansji na wschodnie części Starego Kontynentu warto także przeanalizować bariery wejścia, które mogą zniechęcić potencjalnych inwestorów. Główną rolę odgrywają tutaj polityka celna, poziom korupcji, patriotyzm konsumencki, ochrona praw własności i poziom biurokracji.

Polityka celna

Prawie wszystkie kraje poddane analizie należą do Unii Europejskiej, natomiast wejście Chorwacji planowane jest na lipiec 2013 roku. Związek państw europejskich prowadzi wspólną politykę celną. Obowiązujący we wszystkich krajach ujednolicony kodeks celny pozwala na swobodny przepływ towarów i usług, co w znaczący sposób ogranicza bariery wejścia.

DR JACEK TOMKIEWICZ

Akademia Leona Koźmińskiego

Region jest stabilny politycznie. To że dany kraj wszedł do UE dla inwestora z Singapuru, Stanów Zjednoczonych czy z Japonii oznacza, że spełnia on pewne normy jeśli chodzi właśnie o sytuację gospodarczą i polityczną. Jeśli spytano by inwestorów z wymienionych wyżej krajów jaka jest różnica między Rumunią a Ukrainą, to nie będą oni wiele wiedzieli, ale niemal od razu wskażą, iż pierwszy z nich jest członkiem wspólnoty.

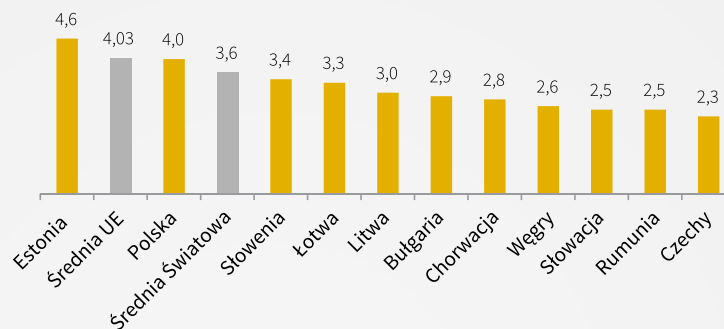
Poziom korupcji

Poziom korupcji w krajach Europy Środkowo-Wschodniej jest wyższy niż w zachodniej części kontynentu. Powoduje to wątpliwości w kwestii transparentności decyzji rządów, rozstrzygania przetargów czy też przyznawania pozwoleń i licencji. Jedną z przyczyn takiej sytuacji jest niska zamożność społeczeństwa, źle działająca, niesprawna administracja czy brak

jasnych przepisów i praw. Ponadto światowy kryzys spowodował, że wiele firm i ludzi poszukuje łatwiejszej drogi, aby zdobyć odpowiednie dokumenty czy stanowiska⁸. Powoduje to, że przedsiębiorstwa działające zgodnie z prawem są mniej konkurencyjne niż te, które oferują łapówki, tracąc tym samym dostęp do kapitału, udział w rynku i zyski. Poziom korupcji jest mierzony przez The World Economic Forum wskaźnikiem wolności od korupcji. Im większa wartość wskaźnika, maksymalnie 7, tym kraj uznaje się za bardziej transparentny. W niektórych z nich (Estonia, Polska) wskaźnik wolności od korupcji kształtuje się na poziomie średniej europejskiej. Ponadto warto zaznaczyć, iż Unia Europejska podejmuje działania prowadzące do zmniejszenia zjawiska korupcji w Rumunii i Bułgarii, oceniając ich rezultaty w corocznych raportach⁹.

Wykres 9. Korupcja w zakresie zamówień publicznych w krajach Europy Środkowo-Wschodniej w porównaniu do średniej europejskiej i na świecie w roku 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie The Global Competitiveness Report 2012–2013, World Economic Forum, Switzerland, 2012.

Patriotyzm konsumencki

Poziom patriotyzmu konsumenckiego świadczy o preferencjach konsumentów w wyborze rodzimych towarów. Jego odzwierciedleniem jest udział importu w wartości PKB. Kraje o wysokim udziale importu są otwarte na zagraniczne produkty i marki, nie wykazując tym samym większego przywiązania do konkretnych dóbr krajowych. Takie państwa są bardzo perspektywnym kierunkiem ekspansji z punktu widzenia inwestora, ponieważ łatwiej nawiązać tam współpracę z potencjalnymi klientami. Stosunek importu do wartości PKB w analizowanych krajach Europy Środkowo-Wschodniej prezentuje się bardzo korzystnie dla potencjalnych inwestorów. W większości krajów patriotyzm konsumencki nie będzie stanowił bariery.

⁸ www.rp.pl/artykul/644910.html

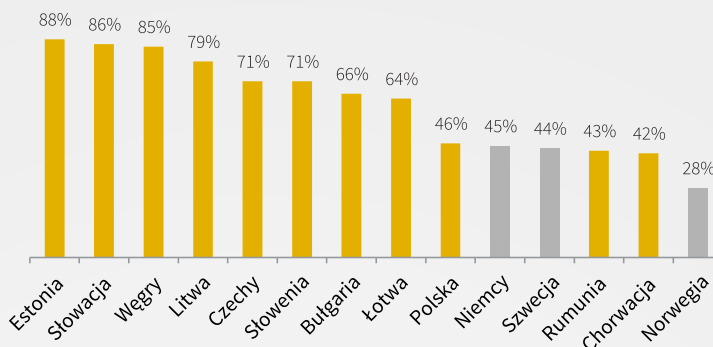
⁹ wyborcza.biz/biznes/1,100896,9977267,UE__Bulgaria_ma_sie_wziac_do_walki_z_korupcja.html

Patriotyzm konsumencki

Mieszkańcy krajów EŚW nie są przywiązani do produktów krajowych producentów. Procentowa wartość importu w stosunku do wartości PKB dla całego regionu przekracza 55%.

Wykres 10. Procentowa wartość importu w stosunku do wartości PKB w analizowanych krajach w porównaniu z wybranymi krajami Europy Zachodniej w 2011 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Euromonitor International, Country Pulse, 2012.

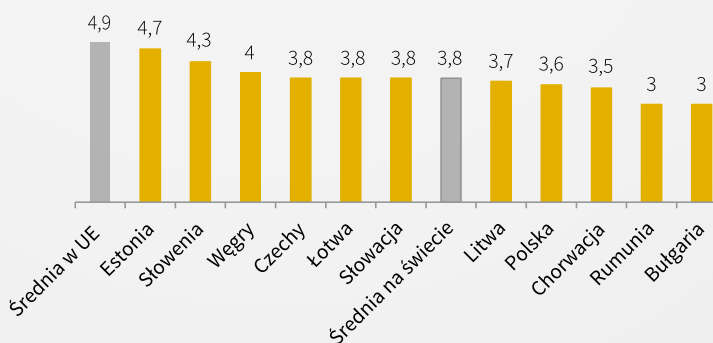
Ochrona praw własności intelektualnej

Wysoki poziom ochrony praw własności intelektualnej jest dodatnio skorelowany zarówno z poziomem PKB, jak i inwestycji zagranicznych⁹. Niewątpliwie powyższa bariera ma bardzo duży wpływ na ostateczną decyzję inwestorów o kierunku rozwoju działalności. Dla niektórych branż ten aspekt ma strategiczne znaczenie. Przykładowo innowacyjne przedsiębiorstwo nie zdecyduje się na działalność w kraju, w którym prawo patentowe nie jest odpowiednio przestrzegane.

The World Economic Forum rokrocznie publikuje wskaźnik Intellectual Property Protection dotyczący poziomu ochrony własności intelektualnej. Maksymalna wartość wskaźnika równa 7 oznacza najbardziej korzystną ochronę. Wszystkie kraje powinny pracować nad tym aspektem, aby dorównać średniej Unii Europejskiej.

Wykres 11. Wartość wskaźnika ochrony praw własności intelektualnej w krajach Europy Środkowo-Wschodniej w porównaniu do średniej europejskiej i na świecie w roku 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie The Global Competitiveness Report 2012–2013, World Economic Forum, Switzerland, 2012.

⁹ www.egospodarka.pl/52104,Prawa-wlasnosci-indeks-2010,1,39,1.html

Biurokracja

Polska najlepszym reformatorem

Na podstawie rankingu Doing Business Bank Światowy uznał Polskę za najszybciej reformującą się gospodarkę Unii Europejskiej od 2005 roku.

Biurokracja jest jedną z głównych przeszkód, jaką napotykają inwestorzy chcący prowadzić działalność gospodarczą w krajach Europy Środkowo-Wschodniej. Duża liczba procedur i dokumentów niezbędna do założenia przedsiębiorstwa, czas oraz koszt uzyskiwania pozwoleń na budowę czy regulacje dotyczące kredytów to tylko niektóre z obszarów, jakie mogą negatywnie wpłynąć na atrakcyjność inwestycyjną kraju. Co roku Bank Światowy publikuje ranking „Ease of Doing Business” mający na celu zmierzenie regulacji bezpośrednio wpływających na przedsiębiorstwa. Analizowanych jest 185 państw. Wyższa pozycja w rankingu oznacza korzystniejsze i prostsze przepisy regulujące sprawy związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Ponadto, analizowana jest liczba i jakość reform wprowadzanych przez poszczególne kraje. Pokazuje to motywację władz poszczególnych państw do polepszania warunków rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej. Słowacja i Polska wprowadziły po cztery reformy ułatwiające prowadzenie biznesu, co jest najlepszym wynikiem w regionie. Należy podkreślić, iż w Europie Środkowo-Wschodniej jedynie Estonia, Słowenia, Słowacja i Polska podwyższyły swoje miejsca w rankingu, a Polska została uznana najlepszym reformatorem na świecie¹⁰. Analizowane kraje w większości dążą do ułatwiania prowadzenia biznesu, jednak wciąż istnieje wiele obszarów wymagających zreformowania.

Tabela 1. Pozycje analizowanych krajów w rankingu Ease of Doing Business w 2012 i w 2011 roku wraz z liczbą przeprowadzonych reform

Kraj	Miejsce w rankingu w 2011 roku	Miejsce w rankingu w 2012 roku	Liczba przeprowadzonych reform
Estonia	24	21	0
Łotwa	21	25	0
Litwa	27	27	2
Słowenia	37	35	3
Słowacja	48	46	4
Polska	62	55	4
Czechy	64	65	3
Bułgaria	59	66	1
Rumunia	72	72	2
Chorwacja	80	84	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Doing Business Project – The World Bank, 2012, 2013.

Podsumowując analizę barier wejścia na rynki Europy Środkowo-Wschodniej można stwierdzić, iż największą przeszkodą dla inwestorów jest stosunkowo wysoki poziom korupcji w niektórych krajach, a także uciążliwe procedury biurokratyczne. Warto jednak zaznaczyć, że Unia Europejska wymaga od poszczególnych krajów zdecydowanych działań mających na celu zmniejszenie problemu korupcji. Wiele z omawianych państw stara się również wprowadzać reformy ułatwiające prowadzenie działalności gospodarczej. Wskazuje to, że kraje Europy Środkowo-Wschodniej podejmują coraz intensywniejsze działania w celu przyciągnięcia inwestorów. Procedury administracyjne wszystkich analizowanych krajów zostały przedstawione szerzej w rozdziale 2.5.

¹⁰ World Bank, Ease of Doing Business 2013, Key Findings.

DR PIOTR MASZCZYK

Prodziekan Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie

Wyobraźmy sobie jak myśli potencjalny inwestor. Jeśli myśli o UE – wtedy natychmiast przychodzą mu do głowy kraje takie jak Włochy czy Hiszpania, z jednej strony relatywnie biedniejsze, pogrążone w kryzysie, ale o których on coś wie, które potrafi sobie uporządkować na swojej mentalnej mapie. Z drugiej strony są oczywiście kraje rozwinięte: Francja, Niemcy, Wielka Brytania. I tak naprawdę on naszej części Europy może nie rozważać w kontekście lokalizacji jego inwestycji. Bo jeśli kieruje się kryterium minimalizowania kosztu pracy, myśli o inwestycji w krajach o taniej sile roboczej, chce wyjść poza Euroland, to pojawiają się naturalne kierunki, czyli rynki azjatyckie lub Turcja, z którą UE ma podpisaną umowę stowarzyszeniową. Także inwestorzy muszą tę barierę mentalną pokonać i w ogóle rozważać inwestycje w tej części Europy.

2.5 Poziom biurokracji

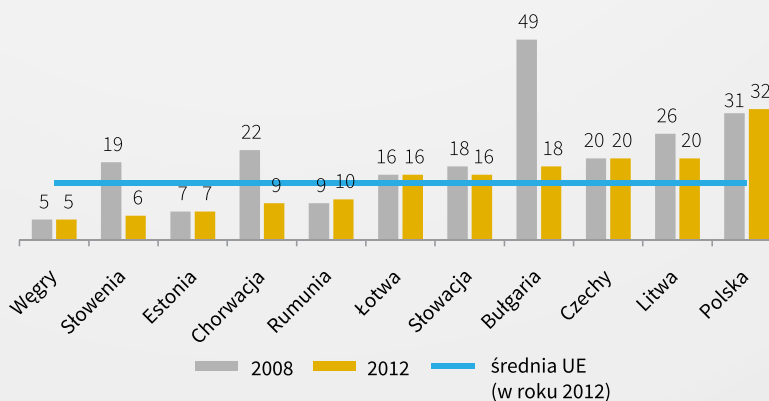
Według publikacji Banku Światowego „Doing Business 2013” w Europie Wschodniej i Azji Centralnej 88% państw wprowadziło w 2012 roku znaczące reformy ułatwiające prowadzenie działalności gospodarczej i poprawiające warunki inwestycyjne. Na czele całego regionu Europy Środkowo-Wschodniej znajduje się Polska i Ukraina, które wdrożyły ich najwięcej.

Zakładanie działalności gospodarczej

Biorąc pod uwagę liczbę dni potrzebnych do założenia działalności gospodarczej zdecydowana większość państw regionu plasuje się poniżej lub bardzo blisko średniej Unii Europejskiej. W tym kontekście wiele z nich od 2008 roku z sukcesem wprowadziło reformy mające na celu skrócenie czasu rejestracji firmy. Przedstawiony poniżej wskaźnik opracowywany jest na podstawie czasu, w jakim nowe przedsiębiorstwo jest w stanie przejść przez wszystkie oficjalne procedury i uzyskać wymagane przez władze dokumenty, aby rozpocząć działalność na rynku.

Wykres 12. Liczba dni potrzebna do założenia działalności gospodarczej w krajach Europy Środkowo-Wschodniej (w roku 2008 i 2012)

Zakładanie firmy w Słowenii

Słowenia po wprowadzeniu elektronicznej rejestracji po 2008 roku trzykrotnie skróciła czas rejestracji działalności gospodarczej.

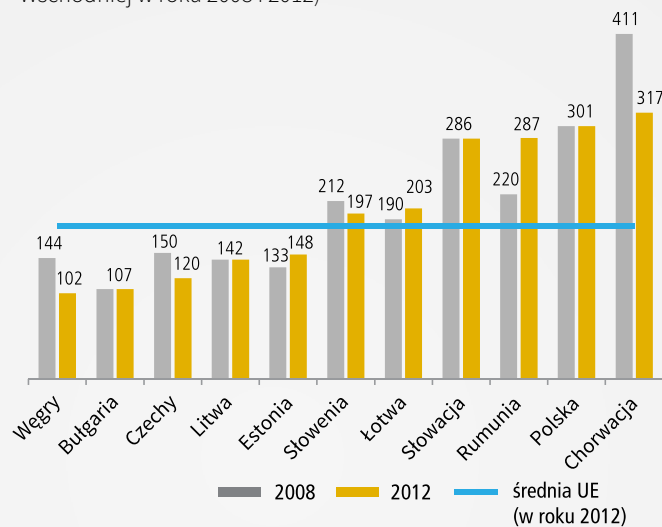
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Doing Business Project – The World Bank, 2013.

Liczba dni potrzebna do zbudowania powierzchni użytkowej

Podczas planowania inwestycji jednym z ważnych aspektów jest czas niezbędny do wybudowania obiektów przemysłowych (takich jak budynki produkcyjne, energetyczne, hale, powierzchnie magazynowe, punkty usługowe, itd.). W opracowaniu Banku Światowego liczba dni potrzebna do wybudowania magazynu (o powierzchni 1 300 m²) obejmuje czas od momentu, w którym firma budowlana rozpoczyna pozyskiwanie wszelkiego rodzaju pozwoleń, licencji i innych wymaganych przez władze dokumentów, do momentu oddania budynku do użytku. Pomimo tego, że kilka państw wypada pod tym względem niekorzystnie, niektóre kraje Europy Środkowo-Wschodniej utrzymują poziom wyższy od średniej Unii Europejskiej.

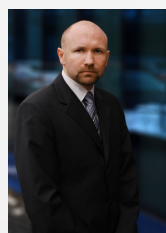
Wykres 13. Liczba dni potrzebna do wybudowania magazynu w krajach Europy Środkowo-Wschodniej w roku 2008 i 2012)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Doing Business Project – The World Bank, 2013.

DR JACEK TOMKIEWICZ

Akademia Leona Koźmińskiego

Dla inwestora, który chce przeznaczyć kilkaset milionów EUR na inwestycję, to czy zostanie pozwolenie na budowę magazynu w 10 czy 40 dni nie robi większej różnicy, oczywiście jeśli zachowane są podstawowe zasady przejrzystości i obiektywizmu procedur administracyjnych. Warto pracować nad usprawnieniem procedur, jednak nie są to zagadnienia, które przesądzą o lokowaniu kapitału.

DR PIOTR MASZCZYK

Prodziekan Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie

Często się mówi o takich elementach jak biurokracja, niesprawne państwo, obciążenia podatkowe. (...) Jeżeli kraj oferuje korzystne możliwości rozwoju to inwestorzy przyjdą i te przeszkody pokonają, jeśli to im się będzie opłacać. Nikt mnie nie przekona, że chińska administracja jest sprawniejsza niż polska, a jednak inwestorzy pchają się do Chin drzwiami i oknami, bo decydują o tym inne elementy. Ten czynnik oczywiście jest istotny, ale nie warto go przeceniać. Kiedyś dużo się mówiło w Polsce o „jednym okienku”, jakby to miało takie ogromne znaczenie.

Wahania kursów walut

Wszystkie analizowane kraje oprócz Chorwacji należą do Unii Europejskiej. Wejście Chorwacji planowane jest 1 lipca 2013 roku. Estonia, Słowacja i Słowenia przyjęły już wspólną walutę, natomiast pozostałe kraje wstępując do wspólnoty są zobowiązane do wejścia do strefy euro. Aby to uczynić muszą spełnić kryteria konwergencji dotyczące stabilności poziomu cen, deficytu budżetowego, kursu walutowego i stóp procentowych.

Przed wejściem do strefy Euro krajowa waluta musi być objęta Mechanizmem Kursu Walutowego (ERM II). Mechanizm ERM II oparty jest na powiązaniu i usztywnieniu kursów wymian walut państw członkowskich. Akceptowalne są tylko tzw. wahania normalne, które mogą wynieść do 15%. Oprócz wypełnienia kryteriów konwergencji warunkiem koniecznym dołączenia do strefy Euro jest utrzymanie waluty przez dwa kolejne lata w systemie ERM II. Warto zaznaczyć, że celem większości rządów jest utrzymanie jak najbardziej stabilnego kursu walutowego, gdyż jest to jeden z najważniejszych czynników wpływających na atrakcyjność inwestycyjną danego kraju. Niewielu zarządzających kapitałem zdecydowałoby się bowiem na inwestycję w państwie, w którym ryzyko kursowe jest wysokie. Stawia to pod znakiem zapytania przyszłe inwestycje, a także nie pozwala na precyzyjne zaplanowanie działalności.

Z grupy analizowanych krajów Litwa i Łotwa objęte zostały ERM II w czerwcu 2004 roku, jednak do tej pory nie weszły do strefy Euro. Dlatego też kurs lata i lita w ostatnim roku był bardzo stabilny. Największe wahania zostały odnotowane natomiast na Węgrzech, w Rumunii i w Polsce.

Tabela 2. Zestawienie wahań kursów walut poszczególnych państw od 10.01.2012 do 10.01.2013 (kursywą kraje objęte ERM II)

Kraj	Waluta	EUR /... min	EUR /... max	Wahanie	Planowane przystąpienie do strefy Euro
Bulgaria	BGN	1,926	1,968	2,9%	2015 ¹¹
Chorwacja	HRK	7,391	7,589	2,8%	nie ustalono
<i>Litwa</i>	<i>LTL</i>	<i>3,453</i>	<i>3,453</i>	<i>0%</i>	<i>2014¹²</i>
<i>Łotwa</i>	<i>LVL</i>	<i>0,696</i>	<i>0,701</i>	<i>0,7%</i>	<i>2014¹³</i>
Polska	PLN	4,035	4,423	9,6%	nie ustalono
Czechy	CZK	24,433	25,963	6,3%	nie ustalono
Rumunia	RON	4,314	4,647	7,7%	2015 ¹⁴
Węgry	HUF	275,18	320,78	16,6%	nie ustalono

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych European Central Bank.

Oczywiście przyjęcie wspólnej waluty rozwiązałoby problem ryzyka kursowego, nad którym często zastanawiają się potencjalni inwestorzy. Również polskie firmy, szczególnie z sektora MŚP często nie decydują się na ekspansję, obawiając się znaczących wahań waluty. Po przyjęciu euro znacznie umacnia się pozycja kraju jako solidnego partnera w handlu międzynarodowym. Ponadto zwiększa się przejrzystość rynku, łatwiejsza staje się porównywalność wielu wskaźników, co naturalnie zmniejsza bariery wejścia.

Z drugiej strony posiadanie własnej waluty daje pewnego rodzaju przewagę – przede wszystkim

możliwość prowadzenia własnej polityki monetarnej, co pozwala lepiej ją dopasować do aktualnie występującej w kraju sytuacji gospodarczej. Szczególnie ważne jest to w czasach kryzysu. Przyjęcie euro przez resztę krajów Europy Środkowo-Wschodniej mogłoby pogorszyć również konkurencyjność poszczególnych gospodarek.

DR PIOTR MASZCZYK

Prodziekan Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie

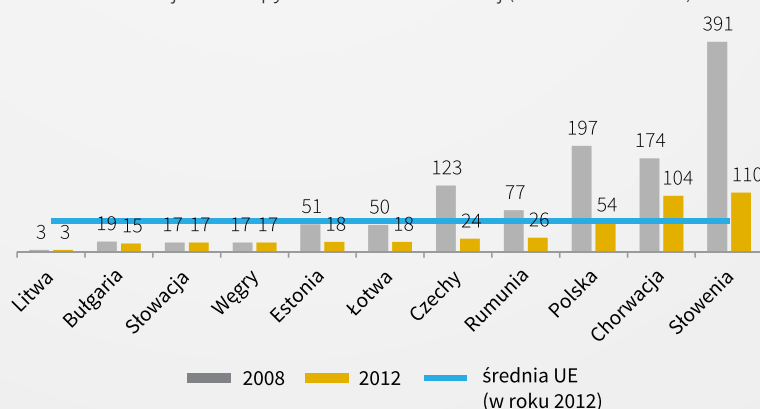
Oni (Estonia, Litwa, Łotwa – przyp. aut.) wykorzystali czas kryzysu, aby zreformować gospodarkę i teraz zbierają tego plony. Natomiast w Polsce stoimy u progu głębokich strukturalnych reform, to nas jeszcze czeka. Te kraje odrobiły lekcje. Ich przykład jest o tyle ciekawy, że ich sytuacja była podobna do sytuacji krajów Śródziemnomorskich. Te drugie mają euro, więc niemożliwe jest znaczące zwiększenie konkurencyjności gospodarek dzięki dewaluacji waluty, co jest najbardziej popularnym sposobem radzenia sobie w analogicznych sytuacjach. W Estonii czy na Łotwie oczywiście nie została wprowadzona wspólna waluta, ale dzięki mechanizmowi kursu walutowego dewaluacja również była praktycznie wykluczona. Stąd decyzja o obniżce wynagrodzeń, jako sposobie poprawy konkurencyjności gospodarki. Nie tyle zatem użyte narzędzia były ciekawe (bo w końcu to abecadło polityki ekonomicznej), co brak protestów społecznych, który tej polityce towarzyszył. I to bez osłony finansowej ze strony Unii Europejskiej.

Nabywanie nieruchomości

Atutem państw Europy Środkowo-Wschodniej jest możliwość szybkiego nabywania nieruchomości. Dowodzi tego relatywnie krótki czas potrzebny do sfinalizowania transakcji kupna pomiędzy dwoma firmami i przerejestrowania jej na nowego właściciela. Średnią regionu najbardziej zaniżają Polska, Chorwacja i Słowenia, jednak w tych krajach można zaobserwować wyraźną poprawę w porównaniu do roku 2008.

Wykres 14. Liczba dni potrzebna do sfinalizowania transakcji kupna nieruchomości pomiędzy dwoma firmami w krajach Europy Środkowo-Wschodniej (w roku 2008 i 2012)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Doing Business Project – The World Bank, 2013.

Zakup nieruchomości na Litwie

Procedury kupna i przerejestrowania nieruchomości trwają najkrócej na Litwie dzięki sprawnym, skomputeryzowanym rejestrom. Jednakże proces ten standardowo może trwać do 19 dni. Dopiero uiszczenie odpowiednich dodatkowych opłat może skrócić ten czas do 3 dni.

¹¹ www.bnr.bg/sites/ru/Lifestyle/BGEU/Pages/260711-eurozone.aspx

¹² www.lb.lt

¹³ www.businessweek.com/news/2011-12-15/latvian-parliament-backs-2012-budget-with-narrower-deficit.html

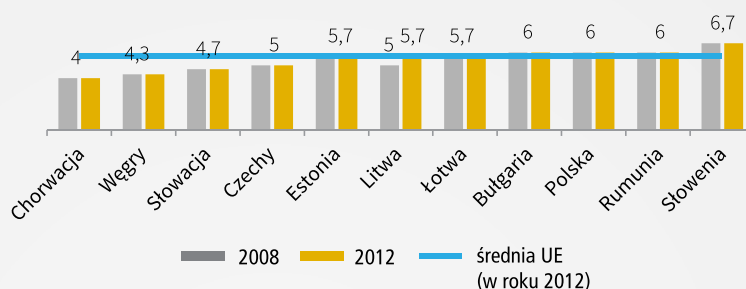
¹⁴ www.conectii.ro/node/409

Wskaźnik ochrony inwestorów

Przed alokacją znacznych środków inwestycyjnych warto wiedzieć jakie będzie bezpieczeństwo inwestycji oraz możliwości działania, w przypadku jakichkolwiek nadużyć. W raporcie „Doing Business 2013” wskaźnik ochrony inwestorów oceniany jest w skali od 0-10, gdzie 10 to najwyższa nota. Jest on średnią trzech składowych wskaźników – stopnia poufności transakcji, dostępności legalnych środków w przypadku postępowania sądowego i łatwości w uzyskaniu niezbędnych dokumentów do ewentualnego procesu. Pod względem tego wskaźnika kraje regionu dorównują średniej Unii Europejskiej.

Wykres 15. Wskaźnik ochrony inwestorów w krajach Europy Środkowo-Wschodniej (w roku 2008 i 2012)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Doing Business Project – The World Bank, 2013.

Podsumowując, pod względem omawianych czynników najniższy poziom biurokracji odnotowuje się w Estonii, Bułgarii oraz na Węgrzech, natomiast najwyższy w Chorwacji i Polsce. Mimo, iż kraje Europy Środkowo-Wschodniej wciąż wypadają gorzej na tle całej Unii Europejskiej, wyraźnie widać, że systematycznie wdrażają reformy mające na celu ograniczenie poziomu biurokracji, ułatwienie prowadzenia działalności gospodarczej oraz umożliwiające poprawę warunków inwestycyjnych.

2.6 Infrastruktura

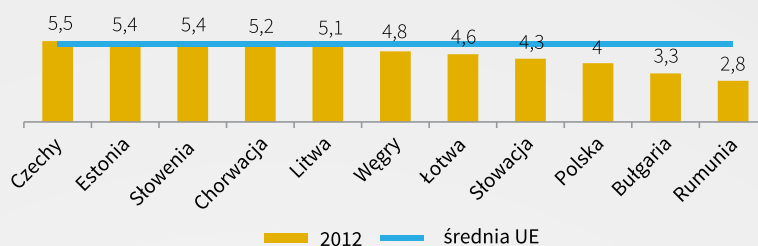
Do efektywnego funkcjonowania gospodarki oraz rozwoju inwestycji niewątpliwie potrzebna jest dobrze rozwinięta infrastruktura. Jej wysoka jakość stanowi ważny czynnik przy wyborze lokalizacji działalności gospodarczej. Obniża koszty transportu, przyczynia się do integracji rynku wewnętrznego i łączy go z zagranicą oraz zapewnia swobodny przepływ informacji. World Economic Forum w swojej corocznej publikacji „The Global Competitiveness Report” zamieszcza m.in. wskaźnik jakości infrastruktury, obliczany na podstawie ankiety przeprowadzonej z około setką mieszkańców w każdym kraju. Respondenci odpowiadają na pytanie „Jak ogólnie ocenia Pan/Pani stan infrastruktury (transportowej, energetycznej, komunikacyjnej, itd.) w swoim kraju?”, gdzie 1-bardzo słabo rozwinięta, 7-doskonale rozbudowana, spełniająca międzynarodowe standardy.

Connecting Europe Facility

W ramach tego nowego funduszu infrastrukturalnego Unii Europejskiej na lata 2014-2020 kraje Europy Środkowo-Wschodniej otrzymają około 10 mld EUR na rozwój transeuropejskich sieci transportowych.

Wykres 16. Wskaźnik jakości infrastruktury w krajach Europy Środkowo-Wschodniej w 2012 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie The Global Competitiveness Report 2012–2013, World Economic Forum, Switzerland, 2012.

CARL KLEMM

Prezes Toyota Motor Manufacturing Poland

Dzięki EURO 2012 oraz staraniom lokalnych władz i strefy ekonomicznej w ostatnim czasie nastąpił znaczny wzrost inwestycji w sferze infrastruktury transportowej w naszym regionie. To właśnie drogi oraz stabilność dostaw energii elektrycznej są jednak w dalszym ciągu obszarami wymagającymi największej uwagi. Pewnym problemem dla nowych inwestorów mogą być także mało przejrzyste przepisy prawne.

Pod względem infrastruktury kraje Europy Środkowo-Wschodniej wypadają niekorzystnie na tle Unii Europejskiej. Wiele z nich posiada niewystarczającą ilość dróg, autostrad i linii kolejowych, a istniejąca już infrastruktura często wymaga modernizacji. Dlatego w swoim nowym budżecie na lata 2014-2020 Unia Europejska planuje przeznaczyć 50 mld EUR na nowy fundusz infrastrukturalny „Connecting Europe Facility” (CEF), z czego na rynek energii 9,1 mld EUR, a na telekomunikację 9,2 mld EUR¹⁵. Najwięcej przewidziano na transeuropejskie sieci transportowe – 31,7 mld EUR, przy czym należy podkreślić, że z tego 21,7 mld EUR ma być dostępne dla wszystkich członków Wspólnoty, a 10 mld EUR wyłączenie dla krajów Funduszu Spójności, czyli w dużej mierze dla Europy Środkowo-Wschodniej¹⁶.

Jeśli fundusz zostanie zatwierdzony w zapowiadanej lub podobnej formie, dla omawianego regionu będzie to oznaczało wiele nowych projektów infrastrukturalnych oraz środki na modernizację istniejących już sieci komunikacyjnych, co niewątpliwie podniesie jego atrakcyjność i ułatwi prowadzenie wszelkiego rodzaju innych inwestycji.

Po posiedzeniu Rady Europejskiej z 22-23 listopada w Brukseli dotyczącego ram finansowych Wspólnoty na lata 2014-2020 przewodniczący Herman Van Rompuy potwierdził w wystąpieniu, że Fundusz Spójności będzie istotnym elementem budżetu. Decyzja o dokładnej formie funduszu powinna zostać podjęta podczas drugiego posiedzenia w tej sprawie na początku 2013 roku¹⁷.

¹⁵ www.eurofundsnews.pl/content/view/15576/104/

¹⁶ Ibidem

¹⁷ www.european-council.europa.eu/home-page/highlights/eu-seven-year-budgetary-framework-work-will-continue?lang=en

2.7 Koszty i kwalifikacje siły roboczej

Koszty pracy stanowią, po kosztach materiałów i energii, najważniejszą pozycję spośród wydatków przedsiębiorstw produkcyjnych, zaś w przedsiębiorstwach usługowych zwykle mają największy udział. Od czasów postkomunistycznej transformacji Europa Środkowo-Wschodnia jest regionem, gdzie koszty pracy są bardzo niskie. Dzięki temu omawiane kraje zdobywają przewagę konkurencyjną i przyciągają inwestorów zagranicznych. Coraz więcej światowych korporacji przenosi działalność do państw środkowo i wschodnioeuropejskich, ponieważ nawet przeniesienie samej produkcji pozwala znacznie obniżyć koszty.

MAŁGORZATA ADAMCZYK-FORYŚ

Kierownik Departamentu Promocji Wałbrzyskiej SSE „INVEST-PARK” Sp. z o. o.

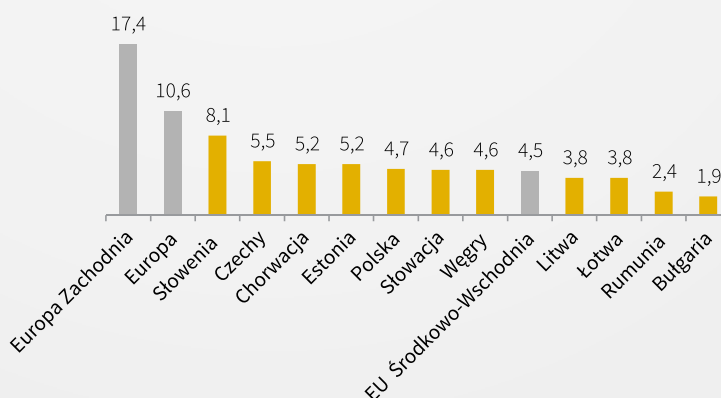

Europa Środkowo-Wschodnia przyciąga przede wszystkim stosunkowo niskimi kosztami pracy (przy równoczesnym wysokim poziomie jakości pracy) oraz korzystnymi warunkami umożliwiającymi potencjalny wzrost produkcji. Ponadto wschodnia część UE jest łącznikiem i kanałem dostępu do rynków azjatyckich, zwłaszcza Rosji. Rosja i Chiny stanowią potężne gospodarki o ogromnych możliwościach, które ekonomiści i ludzie świata biznesu uznają za rynki z największym potencjałem.

Wśród omawianych krajów Europy Środkowo-Wschodniej najniższe koszty pracy występują w Bułgarii, Rumunii i Łotwie. Niższe koszty oferuje Ukraina i Białoruś, jednak z powodu wysokich barier wejścia (niestabilność polityczna, wysokie cła oraz korupcja) nie są one przedmiotem naszej analizy. Niemniej jednak wynagrodzenie pracownika w regionie Europy Środkowo-Wschodniej, nawet w krajach takich jak Słowenia, Czechy i Chorwacja jest znacznie niższe niż w Europie Zachodniej. Koszty pracy są tam od dwóch do ośmiu razy większe niż w regionie Europy Środkowo-Wschodniej.

Wykres 17. Porównanie kosztów godziny pracy w sektorze produkcji w krajach Europy Środkowo-Wschodniej ze średnią w całej Europie i Europie Zachodniej w 2012 roku (w EUR)

Koszty pracy przewagą regionu

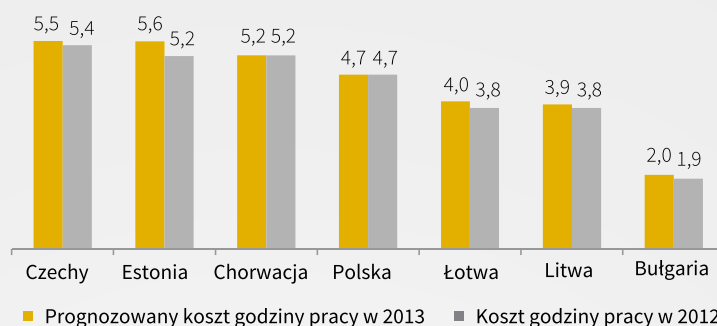
Koszty pracy w Europie Środkowo-Wschodniej są od dwóch do ośmiu razy niższe niż w Europie Zachodniej. Średnia godzinowa praca w analizowanych krajach to 4,53 EUR za godzinę.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Euromonitor, Wage per Hour in Manufacturing, 2012.

Również prognozy omawianego wskaźnika są bardzo optymistyczne z punktu widzenia inwestorów zagranicznych. W 2013 roku, w niektórych krajach, koszty pracy pozostaną na tym samym poziomie (Polska, Chorwacja).

Wykres 18. Prognozowany koszt godziny pracy w sektorze produkcji w 2013 roku w wybranych krajach Europy Środkowo-Wschodniej (w EUR)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Euromonitor International, Labour costs, Wage per Hour in Manufacturing, 2012.

Oprócz kosztów siły roboczej niezmiernie ważną sprawą jest poziom kwalifikacji pracowników. Pozornie wydawać by się mogło, że niskie koszty pracy implikują niski poziom wykształcenia kadr. Jednak region Europy Środkowo-Wschodniej słynie z dobrze wykwalifikowanych specjalistów, połączonych na zachodnioeuropejskim rynku pracy.

NADIA BOUACID

Kierownik Centrum Rozwoju Biznesu we Francuskiej Izbie Przemysłowo-Handlowej w Polsce (CCIFP)

Ci przedsiębiorcy, którzy liczą na bardziej trwałe relacje i planują otworenie oddziału, czy zakładu produkcyjnego mogą liczyć na wykształconą siłę roboczą, której koszty pracy są nadal niższe niż w wielu krajach UE.

CARL KLEMM

Prezes Toyota Motor Manufacturing Poland

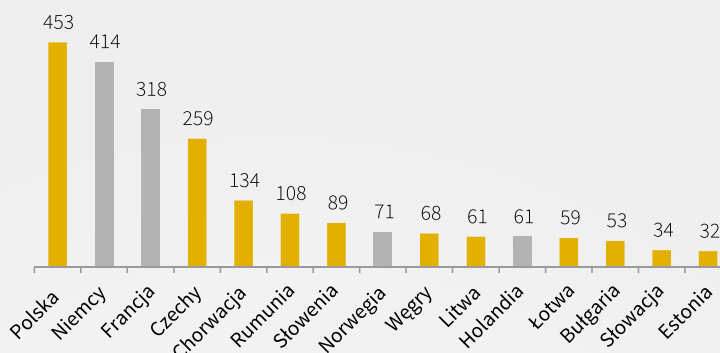

W momencie naszej inwestycji Wałbrzych był obszarem dotkniętym wysokim bezrobociem strukturalnym co niewątpliwie ułatwiło nam znalezienie pracowników. Z drugiej strony niezmiernie istotny dla nas był fakt, iż w pobliżu istniały silne ośrodki akademickie zapewniające dopływ wysoko wykwalifikowanej kadry. Ponadto, spotkaliśmy się z przychylnością centralnych i lokalnych władz oraz dużą otwartością na współpracę co tworzyło bardzo pozytywny klimat dla naszej inwestycji.

Liczba uniwersytetów i uczelni wyższych jest dodatnio skorelowana z liczbą mieszkańców danego kraju. Warto jednak zauważyć, iż w krajach Europy Środkowo Wschodniej o podobnej liczbie mieszkańców do krajów Europy Zachodniej istnieje porównywalna liczba szkół wyższych. Poziom kształcenia na tych uczelniach nie osiąga w pełni standardów zachodnioeuropejskich, jednak część z nich stale poprawia swoje pozycje w światowych rankingach. Świadczy to o dojrzałości edukacyjnej analizowanych państw, a także o zrozumieniu, iż wykształcenie społeczeństwa jest niezmiernie ważnym czynnikiem wpływającym na wzrost gospodarczy.

Wykres 19. Liczba uniwersytetów i uczelni wyższych w krajach Europy Środkowo-Wschodniej z wybranymi krajami Europy Zachodniej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Euromonitor, Universities and Higher Education Establishments, 2012.

Podsumowując, Europa Środkowo-Wschodnia to bardzo korzystny region dla inwestorów pod względem kosztów i kwalifikacji siły roboczej. Wynagrodzenia pracowników w porównaniu z krajami zachodnioeuropejskimi są niskie. Oznacza to możliwość pozyskania wysoko wykwalifikowanej kadry pracowniczej przy znacznie niższych kosztach. Szczególnie w czasach niepewności na rynku i ciągłego poszukiwania oszczędności może to mieć istotny wpływ na przeniesienie części działalności lub jej rozpoczęcie w Europie Środkowo-Wschodniej. Liczba uniwersytetów i wyższych uczelni potwierdza, że kraje środkowoeuropejskie mogą zaoferować atrakcyjnych płacowo i konkurencyjnych pracowników. Niewątpliwą korzyścią dla przedsiębiorstw jest stosunek kosztu pracy do jego jakości. Natomiast kraje oferujące pracowników pozyskują zagraniczny kapitał, szanse na inwestycje, rozwój społeczeństwa i nowe technologie.

2.8 Polityka fiskalna

Wysokość podatków w danym państwie ma bardzo ważny wpływ na prowadzenie działalności gospodarczej. Niekiedy może to nawet przesądzić o kierunku zagranicznej ekspansji. W obliczu światowego kryzysu pojawiły się dwie drogi do zwiększenia przychodów budżetów państw. Niektóre z nich takie jak Czechy czy Węgry podniosły podatki w celu uzyskania dodatkowego przychodu. Całkowicie odmienną decyzję podjął rząd Bułgarii, który rozszerzył zachęty podatkowe mając na celu przyciągnięcie inwestorów¹⁸.

Z podatkiem CIT wynoszącym 10%, Bułgaria ma najkorzystniejszy inwestycyjnie system podatkowy w Europie. Oprócz tego inwestorzy mogą zostać w pełni zwolnieni z obciążeń podatkowych w regionach gdzie bezrobocie jest o 35% większe niż średnia krajowa. Atrakcyjnym państwem pod względem podatków są również Czechy, gdzie rząd, w celu dotowania projektów związanych z produkcją, może częściowo lub całkowicie zwolnić inwestorów z płacenia podatków przez 10 lat. Na dziesięcioletnią ulgę podatkową w wysokości 80% mogą również liczyć przedsiębiorcy działający na Węgrzech. Natomiast na Litwie, Łotwie i w Polsce firmy mogą prowadzić działalność na obszarach specjalnych stref, w których obowiązują zachęcające ulgi podatkowe¹⁹.

¹⁸ www.podatki.gazetaprawna.pl/artykuly/585310,europa_srodkowo_wschodnia_liczy_na_wyzsze_wplywy_podatkowe.html

¹⁹ Bulletin of Central and Eastern Europe – Puls of the region: Overview Foreign Direct Investment in Central and Eastern Europe, Łukasz Białek.

Tabela 3. Zestawienie stawek CIT, VAT i podatku od dochodów kapitałowych w krajach Europy Środkowo-Wschodniej

Kraj	CIT	VAT	PIT	Podatek od dochodów kapitałowych
Bulgaria	10%	9% - 20%	10%	5% - 10%
Chorwacja	20%	0 - 25%	12% - 40%	12% - 15%
Estonia	21%	9% - 20%	21%	0% - 21%
Litwa	5% - 15%	5% - 21%	5% - 20%	10% - 15%
Łotwa	15%	12% - 22%	25%	2% - 15%
Słowacja	19%	10% - 20%	19%	19%
Słowenia	20%	8,5 - 20%	16% - 41%	15%
Polska	19%	5% - 23%	18% - 32%	10% - 20%
Czechy	19%	14% - 20%	15%	15%
Rumunia	16%	5% - 24%	16%	16%
Węgry	10% - 19%	5% - 27%	16%	0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie © Unia Europejska, 1995-2013.

ŁUKASZ BIAŁEK

Doktorant Instytutu Nauk Ekonomicznych PAN, Ekonomista i menadżer

Odnosząc się do wielu badań i raportów, (w tym corocznego badania Atrakcyjność Inwestycyjna Europy wykonywanego przez firmę E&Y), krajami EŚW, które będą najlepiej się rozwijać, będą Polska, dalej Czechy, Rumunia i Turcja. Ważne jest, czy kraje EŚW wprowadzą szereg działań, interwencji, które mogą pomóc w poradzeniu sobie z bieżącymi i najbliższymi uwarunkowaniami makroekonomicznymi (oprócz rzecz jasna dalszej poprawy oferty dla inwestorów w kontekście podatków, kosztów pracy, itp.). Obecny rynek pracy pozostaje bardzo słaby, dynamika zatrudnienia i wynagrodzeń stale osłabia się: wzrost zatrudnienia wyhamował, podobnie jak wzrost realnych wynagrodzeń. Wszystko to sygnalizuje osłabienie konsumpcji. W przeszłości słabość rynku pracy była równoważona, gdy konsumenci sięgali do oszczędności, ale tym razem oszczędności okazały się zbyt niskie. Jednym z głównych obszarów, w którym niezbędne są zmiany, jest konsolidacja finansów publicznych, która umożliwi gospodarce poradzenie sobie z niższym potencjalnym tempem wzrostu gospodarczego związanym z mniejszą dynamiką eksportu. Dlatego też nadal niezmiennie istotna będzie dalsza dywersyfikacja eksportu, podjęcie starań „uniezależnienia” się od rynków strefy euro. Jest to również ważne z powodu wzrostu konkurencyjności na międzynarodowych rynkach krajów wschodzących, w tym BRICS.

2.9 Podsumowanie

Państwa Europy Środkowo-Wschodniej są bardzo różnorodne pod względem barier wejścia, systemu prawnego, poziomu infrastruktury, kosztów pracy oraz biurokracji. Jednak pomimo znacznych różnic, można wyróżnić wiele korzyści dla potencjalnych inwestorów, które odnoszą się do całego regionu. Analizowane kraje wciąż się rozwijają i cechuje je stały trend wzrostowy PKB. Zaś prognozy dotyczące oczekiwanego rozwoju kształtują się korzystniej niż dla Unii Europejskiej. Ponadto ciekawie prezentuje się dochód per capita, co dodatkowo stymuluje popyt wewnętrzny. Niewątpliwą zaletą państw Europy Środkowo-Wschodniej są niskie podatki szczególnie te w Czechach i Bułgarii, a także wysoko wykwalifikowana siła robocza, która jest zaletą Polski, Estonii i Słowacji. Bardzo ważne okazać się również mogą zachęty instytucjonalne do prowadzenia działalności. Specjalne Strefy Ekonomiczne, czy też Wolne Strefy Finansowe istnieją w Polsce, na Litwie i Łotwie.

Tabela 4. Ocena atrakcyjności inwestycyjnej krajów EŚW (5 oznacza najkorzystniejszą sytuację, 1 najmniej korzystną)

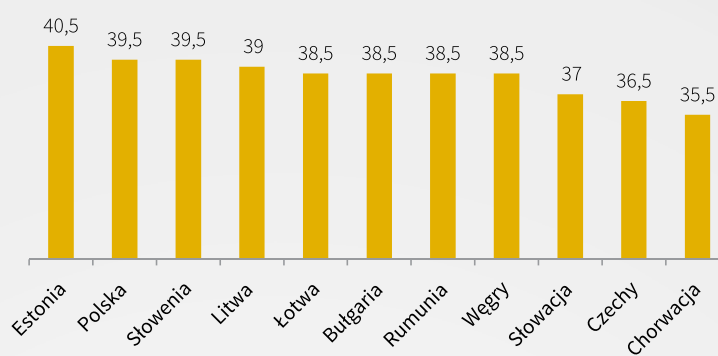
Czynnik	Polska	Litwa	Łotwa	Bułgaria	Chorwacja	Estonia	Słowacja	Słowenia	Czechy	Rumunia	Węgry
Wielkość rynku	5	3	3	3,5	3,5	2,5	3,5	3	4,5	4	4
Tempo wzrostu PKB	4,5	3	2,5	4	2,5	2,5	3,5	2	2	5	3
Ochrona inwestorów	4,5	4	4	4,5	3	4	3,5	5	3,5	4,5	3
Koszty pracy	4	4,5	4,5	5	3,5	3,5	4	3	3,5	5	4
Opodatkowanie	4	4,5	4,5	5	3,5	3,5	4	3,5	4	4,5	4
Poziom korupcji	4,5	4	4	3,5	3,5	5	3	4	2,5	3	3
Biurokracja	2,5	3	4	3,5	4,5	5	4	5	3	4,5	5
Patriotyzm konsumencki	3	4,5	3,5	3,5	2,5	5	5	4	4	2,5	5
Uczelnie wyższe i uniwersytety	4,5	4	4,5	3,5	4,5	4,5	3	5	4,5	3	3,5
Jakość infrastruktury	3	4,5	4	2,5	4,5	5	3,5	5	5	2,5	4
SUMA	39,5	39	38,5	38,5	35,5	40,5	37	39,5	36,5	38,5	38,5

Źródło: Opracowanie własne.

Według wymienionych wyżej czynników najatrakcyjniejszymi krajami regionu są Estonia, Polska, Słowenia i Litwa. Cechuje je korzystny system podatkowy, niski poziom korupcji, wysoki poziom ochrony inwestorów, a także niskie koszty pracy. Mało korzystnie natomiast wypadły Chorwacja, Czechy i Słowacja, gdzie duży problem stanowi korupcja.

Wykres 20. Wynik analizy atrakcyjności inwestycyjnej krajów Europy Środkowo-Wschodniej

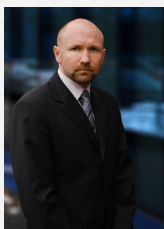
Źródło: Opracowanie własne.

3.1 Dlaczego Polska?

Pozycja Polski od kilku lat systematycznie umacnia się w gospodarce Unii Europejskiej. Jest to jedyny kraj Wspólnoty, który nie popadł w recesję od początku globalnego kryzysu. Zdaniem Janisa A. Emmanouilidisa z Ośrodka Polityki Europejskiej w Brukseli staje się jasne, iż Polska odgrywa coraz ważniejszą rolę w UE²⁰. W dużym stopniu wpływa na to strategiczne położenie kraju. Polska łączy Europę Zachodnią i Wschodnią, będąc częścią transeuropejskiego korytarza transportowego.

DR JACEK TOMKIEWICZ

Akademia Leona Koźmińskiego

Położenie geograficzne Polski jest bardzo korzystne. Z jednej strony jest wschodnią granicą Unii Europejskiej, a z drugiej ma dostęp do dużego rynku rosyjskiego i ukraińskiego. Z punktu widzenia inwestora, który chce produkować w Polsce i sprzedawać na Ukrainie, czy w Rosji ta sytuacja jest idealna.

CARL KLEMM

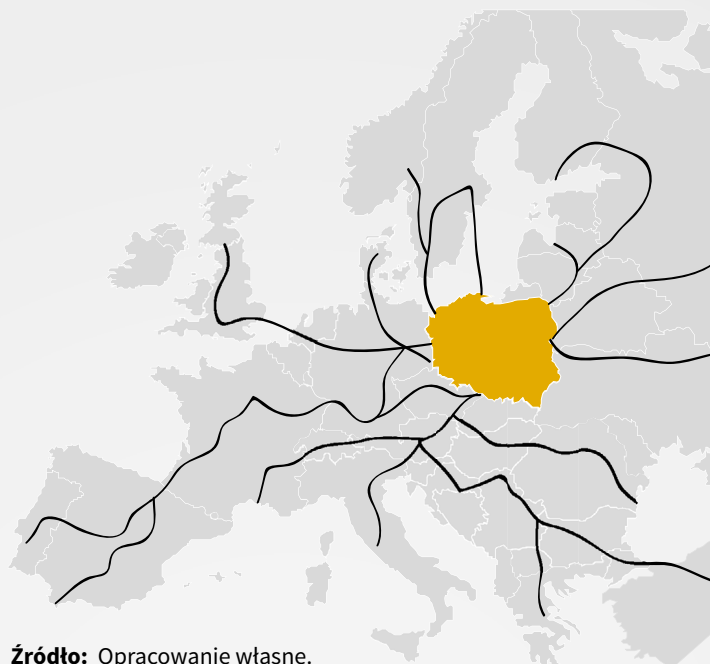
Prezes Toyota Motor Manufacturing Poland

Polska jest mostem łączącym Europę Zachodnią z Europą Wschodnią czy dalej z Azją i Chinami. To czyni ją dobrą lokalizacją do inwestycji dla obu tych stron. To jej główny atut w walce o nowe inwestycje.

²⁰ Copyright (2012) Thomson Reuters.

Rysunek 3. Mapa głównych szlaków komunikacyjnych Europy

Polska w centrum Europy

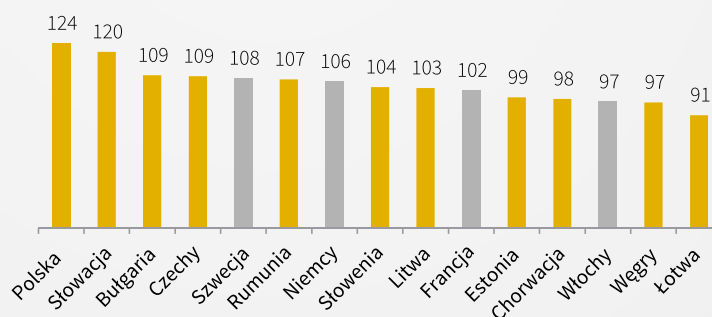
Strategiczne położenie w samym sercu Europy to ważna zaleta kraju. Daje to wiele możliwości potencjalnym inwestorom.

Źródło: Opracowanie własne.

Z punktu widzenia atrakcyjności inwestycyjnej niezmiernie ważny jest również ciągły rozwój kraju. Z pewnością uwidacznia się tu efekt doganiania, jednak w dobie kryzysu pokazuje to również siłę i stabilność polskiej gospodarki. W porównaniu do państw sąsiedzkich, a także do największych europejskich potęg, w okresie od 2006 do 2011 roku Polska odnotowała największy wzrost PKB. Od 2009 roku, jej wyniki kształtowały się bardzo dobrze na tle innych krajów Unii Europejskiej, umiejscawiając ją tym samym w gronie europejskich liderów wzrostu.

Wykres 21. Wzrost PKB w wybranych krajach Europy w latach 2006-2011, rok 2006 = 100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Euromonitor, Statistics, Total GDP, 2012.

MIROSŁAW KAMIŃSKI

Prezes Zarządu Pomorskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. Zarządzający Słupską SSE

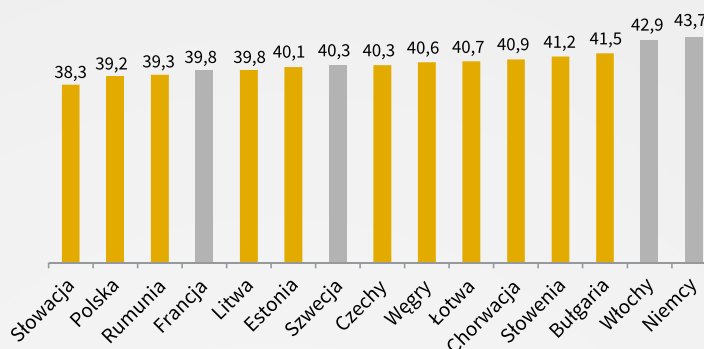

Polska jest nadal na fali wznoszącej się. Przed nami kilka lat wzrostu z uwagi na realizację wielu ciekawych i niezbędnych dla dalszego rozwoju gospodarczego Polski oraz całej UE projektów współfinansowanych przez UE. Widzimy duże szanse na wzrost gospodarczy oraz rozwój rynku wewnętrznego.

Niewątpliwą zaletą Polski jest również duża populacja. Kraj zajmuje 32. miejsce na świecie pod względem liczby ludności²¹. Ponadto warto zauważyć, że społeczeństwo jest stosunkowo młode. Jest to bardzo istotna zaleta, gdyż dla wielu państw starej Unii starzejący się obywatele stanowią obecnie duży problem.

Wykres 22. Średni wiek mieszkańców wybranych państw Europy w 2012 roku

Niski średni wiek społeczeństwa

Niska średnia wieku społeczeństwa jest bardzo ważną zaletą. Młodsze społeczeństwo szybciej się rozwija i wolniej zadłuża, co wpływa pozytywnie na gospodarkę całego kraju.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Euromonitor, Statistics, Mean age of population, 2012.

Polska uznana jest przez ONZ za kraj wysoko rozwinięty. Bardzo korzystny dla niej jest wskaźnik Human Development Index, który ocenia państwa na czterech płaszczyznach – oczekiwana i obecna długość życia, średnia liczba lat edukacji mieszkańców powyżej 25. roku życia, oczekiwana liczba lat edukacji dla dzieci rozpoczynających kształcenie, a także dochód narodowy per capita. Agenda ONZ ds. rozwoju rokrocznie wykorzystuje wspomniany wskaźnik w raporcie dot. rozwoju społecznego, a także tworzy na jego podstawie ranking państw. Polska w 2011 roku została sklasyfikowana na 39. pozycji na 187 analizowanych krajów.

CRISTIAN BORTOLOTTI

Executive Assistant w firmie KAEFER Group na Europę Środkowo-Wschodnią, WNP oraz Chiny

W porównaniu do okresu sprzed EURO 2012 nastąpiło spowolnienie rozwoju infrastruktury, możliwego dzięki funduszom unijnym. W rezultacie polska gospodarka również trochę wyhamowała. Jednak dojrzałość i wielkość rynku (w porównaniu do innych krajów regionu) odznacza się większym „bezpieczeństwem” dla BIZ. W związku z tym Polska może przejmować jego napływ na swoją korzyść od innych, gorzej prosperujących krajów.

Polska jest bardzo korzystnym krajem do lokowania kapitału. Świetne położenie – niemal w centrum Europy, ciągły i dynamiczny wzrost PKB – szybszy niż krajów ościennych, a także liczne i stosunkowo młode społeczeństwo to niezmiennie istotne czynniki decydujące o wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej Polski.

²¹ www.nationmaster.com/country/pl-poland/peo-people

■ OPINIE SPECJALISTÓW cytaty

ŁUKASZ BIAŁEK

Doktorant Instytutu Nauk Ekonomicznych PAN

Przyczyny wzrostu zainteresowania i zaufania inwestorów zagranicznych do polskiego rynku można upatrywać w tym, że inne kraje kontynentu były dużo bardziej dotknięte światowym kryzysem. Region Europy Zachodniej odnotował na przestrzeni lat 2005-2012 spadek wskazań atrakcyjności z poziomu 63 proc. na 33 proc. W analogicznym okresie, mimo czasowej tendencji wzrostowej, zaobserwowano także zmniejszenie atrakcyjności inwestycyjnej dla regionu Europy Środkowo-Wschodniej – odpowiednio 55 proc. w roku 2005 oraz jedynie 21 proc. dla roku 2012. Polska jest największym spośród krajów Europy Środkowo-Wschodniej beneficjentem Europejskich Funduszy Strukturalnych, z 67,3 miliardów euro przyznanych w latach 2007-2013.

DR ALFRED BIEĆ

Ekonomista SGH

Będziemy nadal szybko rośli. Chociaż będzie to wolniejszy wzrost niż dotychczas ze względu na spadkową fazę cyklu Kondratiewa, gdzieś do 2016 roku. Ale dotyczy to wszystkich nie tylko Polski. Po 2016 nastąpi przyspieszenie wzrostu aż do roku 2030.

KATARZYNA KOWALCZYK

Redaktor portalu Inwestycje.pl

Z pewnością [obecnej] sytuacji nie poprawiają nadmiernie optymistyczne szacunki budżetowe, które sprawiają, że im dalej w rok, tym bardziej trzeba „zaciskać pasa” cięciami wydatków. To oczywiście odbija się na kieszeni obywateli, konsumpcja spada, a co za tym idzie również siła całej gospodarki.

3.2 Analiza korzyści

Przewaga Polski nad innymi krajami Europy uwidacznia się nie tylko w czynnikach makroekonomicznych. Bardzo ważny aspekt stanowią dotychczasowe napływy BIZ, które świadczą o pozytywnym nastawieniu inwestorów do kraju. Polska może również pochwalić się bardzo dużą liczbą uniwersytetów, których studenci biegle posługują się językami obcymi, co implikuje łatwość pozyskania wysoko wykwalifikowanych kadr. Atrakcyjność kraju potwierdza także awans w rankingu Doing Business, oceniającym łatwość prowadzenia biznesu. Ponadto warto zauważyć, iż marka Polski jest coraz bardziej rozpoznawalna i doceniana na świecie.

MAREK MATULEWICZ

Prezes zarządu Datera SA

Polska ma dosyć istotny argument w stosunku do innych państw – dywersyfikację gospodarczą. Nie można wskazać jednej gałęzi gospodarki, która dominowałaby w naszym biznesowym krajobrazie. I dzięki temu mamy zdolność kompensowania okresowych trudności w pewnych branżach rozwojem innych.

Po rekordowych wartościach BIZ w 2006 i 2007 roku wraz z nadejściem globalnego kryzysu inwestorzy z większą ostrożnością lokowali środki w Polsce. Jednak wszystko wskazuje na to, iż kraj odbudowuje zaufanie posiadaczy kapitału. Jak wynika z Ankiety Koniunkturalnej 2012 Polsko-Niemieckiej Izby Przemysłowo-Handlowej 95 proc. inwestorów zagranicznych w Polsce ponownie wybrałoby taką lokalizację inwestycji²². Ankietowani podkreślili, iż główne czynniki takiej decyzji to członkostwo w UE, a także wysokie kwalifikacje, motywacja i produktywność polskich pracowników.

DR ALFRED BIEĆ

Ekonomista SGH

Polska jest nieco tańsza niż Czechy, większa jako kraj i rynek, odnotowuje szybszy wzrost gospodarczy, co przekłada się na możliwość realizowania większych zysków. A przy tym jej produkcja szybko rośnie w sektorach wysokich technologii. Według Eurostatu w latach 2005-2011 produkcja w branżach wysokich technologii rośnie w Polsce w tempie 14,5% średniorocznie, a w Czechach 5,4%. W całej Unii o 3,3%. W innowacyjnych Niemczech o 6,6%. To są te przewagi, które inwestorzy widzą i to przemawia za Polską.

²² www.biznes.gazetaprawna.pl/artykuly/606761,raport_dlaczego_zagraniczni_inwestorzy_wybijaja_polske.html

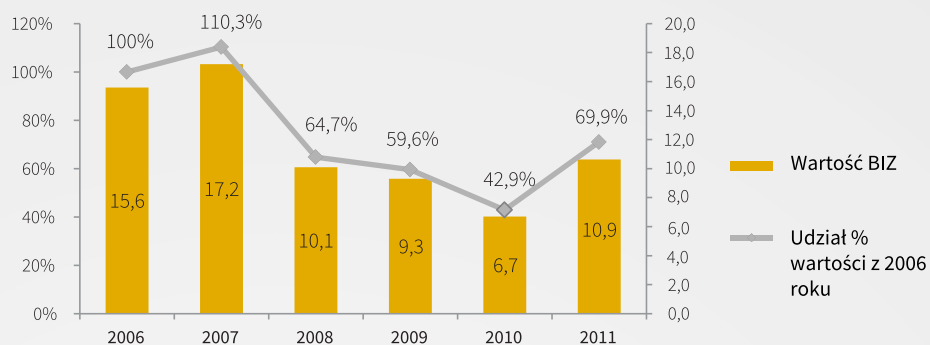
■ PRZEPŁYW BIZ W 2011 ROKU W MLD EUR (WYBRANE KRAJE) infografika

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Narodowego Banku Polskiego.

Wykres 23. Napływ BIZ do Polski w latach 2006-2011 (w mld EUR)

Napływ BIZ wzrasta
Wyraźnie widać, iż po czasach kryzysu, gdy inwestorzy uciekali z kapitałem ponownie zauważają oni korzystne warunki w Polsce.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Euromonitor, Statistics, Foreign Direct Investment Inflows, 2012.

Tabela 5. Najważniejsze inwestycje zakończone w latach 2009-2012 w Polsce przy udziale PAIIIZ

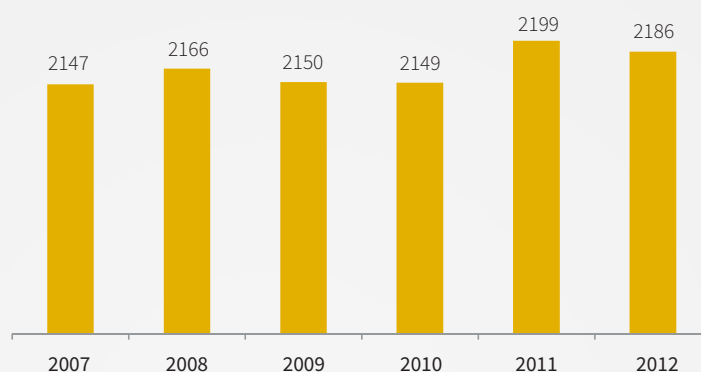
Inwestor	Kraj	Branża	Wartość (w mln EUR)	Zatrudnienie	Miejsce inwestycji	Rok
Cadbury	Wielka Brytania	spożywczy	250	750	Bielany Wrocławskie	2009
Fiat Powertrain	Włochy	motoryzacyjny	164	400	Bielsko Biała	2009
BASF Polska Sp. z o.o.	Niemcy	motoryzacyjna	150	400	Środa Śląska	2012
GM Manufacturing Poland Sp. z o.o.	USA	motoryzacyjna	120	151	Gliwice	2012
Bridgestone	Japonia	motoryzacyjna	120	205	Poznań	2012
Bridgestone Stargard Sp. Z o.o.	Japonia	motoryzacyjna	120	160	Stargard Szczeciński	2012
Pilkington	Japonia	motoryzacyjny	96	400	Chmielów	2011
Mando	Korea Płd.	motoryzacyjna	95	277	Wałbrzych	2012
MTU	Niemcy	maszynowa	91	210	Stargard Szczeciński	2012
Ronal	Szwajcaria	motoryzacyjna	90	350	Wałbrzych	2012
Samsung Electronics	Korea Płd.	elektroniczna	72	250	Wronki	2012
MTU	Niemcy	lotniczy	69	418	Rzeszów	2009
Cargotec Poland Sp. z o.o.	Szwecja	maszynowy	64	400	Stargard Szczeciński	2009
Magna Cosma	Kanada	motoryzacyjna	60	150	Kędzierzyn Koźle	2012
SUMITOMO CHEMICAL Co., Ltd.	Japonia	motoryzacyjna	48	100	Wrocław	2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów PAIIIZ.

Na kwalifikacje pracowników przede wszystkim wpływa poziom edukacji w danym kraju. Polska słynie z bardzo dużej liczby uniwersytetów i uczelni wyższych. Część z nich takich jak Uniwersytet Warszawski i Jagielloński, Politechnika Warszawska, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie czy Akademia Leona Koźmińskiego co roku notowane są w zestawieniach 500 najlepszych uczelni na świecie oraz najlepszych programów menadżerskich²³. Na polskich uczelniach wyższych i uniwersytetach uczy się niemal 2,2 mln studentów. Stanowi to ponad 10% studentów całej Europy. Należy zaznaczyć, iż 90% z nich zna języki obce²⁴. Obrazuje to chęć polskiego społeczeństwa do pogłębiania wiedzy i rosnącą liczbę specjalistów. Ponadto potencjalni inwestorzy poszukujący pracowników mają w Polsce szeroki wybór w zakresie kompletowania zespołów pracowniczych.

Wykres 24. Liczba studentów w Polsce w latach 2007-2012 (w tys. osób)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Euromonitor, Statistics, Higher Education Students, 2012.

PROF. BOGDAN MRÓZ

Ekonomista SGH

Wizerunek Polski zmienia się na lepsze. Ostatnia fala emigracji to byli ludzie młodzi, wykształceni, przedsiębiorczy. Wcześniejsza emigracja dotyczyła osób z mniejszym obyciem kulturowym, nie znających języka. Ambitni, znający języki obce, dobrze przygotowani profesjonalnie Polacy, pracujący w kraju i zagranicą, przyczyniają się do zmiany stereotypowego myślenia o naszym kraju.

Istotną kwestią przy podejmowaniu decyzji o ekspansji na zagraniczne rynki jest łatwość prowadzenia działalności gospodarczej w danym państwie. Każdego roku Bank Światowy publikuje ranking „Ease of Doing Business”, w którym mierzone są m.in. czas potrzebny do rejestracji firmy, czas uzyskiwania odpowiednich pozwoleń oraz egzekwowanie umów. W tegorocznej edycji Polska znalazła się na 55. miejscu. Znacznie ważniejsze jest jednak to, iż została uznana za kraj, który dokonał największego postępu w procesie ułatwiania prowadzenia biznesu. Uproszczono formalności przy rejestrowaniu działalności, ułatwiono przepisy upadłościowe, podatkowe oraz te regulujące zawieranie i egzekwowanie umów.

²³ www.studyinpoland.pl/konsorcjum/index.php?option=com_content&view=article&id=1389:polskie-uczelnie-w-wiatowych-rankingach-inni-biegn-sz

²⁴ www.outsourcingportal.pl/userfiles/file/aktualnosci/20111213_paiizraport/Polska13_12_11.pdf

PROF. BOGDAN MRÓZ

Ekonomista SGH

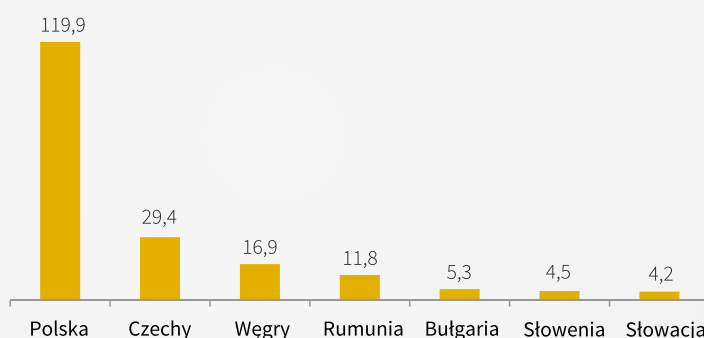

Duch przedsiębiorczości jest silną stroną Polaków. Jesteśmy narodem, który wyróżnia elastyczność, kreatywność, zmysł kombinatorski i umiejętność radzenia sobie w trudnych sytuacjach. Ta sztuka wiązania końca z końcem w niesprzyjających okolicznościach wynika zapewne z naszej trudnej historii, również tej powojennej, którą określały realia tzw. gospodarki niedoboru, charakteryzującej się brakiem wielu podstawowych dóbr konsumpcyjnych.

W świecie biznesu przyjęło się stwierdzenie, iż rynek kapitałowy to barometr gospodarczy danego kraju. Przy analizie atrakcyjności inwestycyjnej Polski warto zatem przyjrzeć się polskiemu rynkowi kapitałowemu, a dokładniej giełdzie papierów wartościowych. W regionie EŚW warszawski parkiet ma największą kapitalizację. Choć do największych światowych rynków wciąż Polsce jeszcze dużo brakuje, to i tak obecny stan jest bardzo korzystny, ponieważ GPW w Warszawie w niewiele ponad 20 lat działalności wyrosła na regionalnego lidera. Potwierdza to dojrzałość rynku, stabilność i ciągłość w dążeniu do poprawy konkurencyjności.

Wykres 25. Kapitalizacja giełd papierów wartościowych w wybranych krajach Europy Środkowo-Wschodniej, na dzień 01.10.2012 (w mld EUR).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie statystyk giełd.

Zmierzając ku podsumowaniu analizy atrakcyjności inwestycyjnej Polski warto przeanalizować branding narodowy. Polega on na wykorzystaniu mechanizmów budowania marki do analizy i świadomego kształtowania marek narodowych, czyli wizerunków państw. Raport oceniający wartość marek różnych krajów rokrocznie publikuje Brand Finance. Analizuje on czynniki demograficzne, ekonomiczne i polityczne. Wartość marki jest definiowana jako wartość bieżąca netto przyszłych przepływów pieniężnych związanych z jej oddziaływaniem na kondycję ekonomiczną państwa. Pierwszy raz w czołówce omawianego rankingu znalazła się Polska. Wartość marki została wyceniona na 472 mld USD, co stanowiło wzrost o 75% względem roku 2011. Zdaniem analityków tak dobre wyniki Polski to w dużej mierze pochodną optymistycznych prognoz wzrostu polskiej gospodarki w najbliższych latach. Polska jest najszybciej rozwijającym się krajem w Unii Europejskiej. Kryzys jej nie zaszkodził, wręcz przeciwnie – wciąż dynamicznie się rozwija i ma przed sobą dobre perspektywy²⁵.

²⁵ www.brandfinance.com/knowledge_centre/journal/brand-finance-journal-nation-brand-100-issue

■ OPINIE SPECJALISTÓW cytaty

NADIA BOUACID

Kierowniczka Centrum Rozwoju Biznesu we Francuskiej Izbie Przemysłowo-Handlowej w Polsce (CCIFP)

Kolejnymi atutami Polski jest dobry stosunek jakości do ceny produkowanych produktów, głównie ze względu na niższe niż na zachodzie koszty pracy, a także koszty zakupu komponentów, które można w lepszej cenie znaleźć u lokalnych dostawców.

PIOTR CEBULSKI

Prezes Polsko-Słowackiej Izby Przemysłowo-Handlowej

Polska odznacza się wysoko wykwalifikowaną siłą roboczą. Dowodzi tego na przykład ranking globalny lokowania centrów usług – polskie miasta zajmują wysokie pozycje: Kraków – 17 poz. Warszawa – 38 poz. Wrocław – 78 poz.

PROF. BOGDAN MRÓZ

Ekonomista SGH

Zaletą Polski jest dobrze wykształcona siła robocza, która jest relatywnie tania w porównaniu z rozwiniętymi krajami zachodnimi. Inwestorzy patrzą nie tylko na ponoszone koszty, ale również na to, co otrzymują w zamian. Chodzi o odpowiednią relację ceny siły roboczej do jakości wykonywanej przezeń pracy. W Polsce wydaje się ona godziwa.

ANDRZEJ PASEK

Wiceprezes Katowickiej SSE

Czynniki, które powinny przyczynić się do utrzymania atrakcyjności Polski to przede wszystkim o wiele większy niż w innych krajach rynek pracy wykwalifikowanej, duży rynek wewnętrzny na potrzeby inwestorów, duża możliwość kooperacji ze względu na dużą liczbę przedsiębiorstw. Działających m.in. w strefach ekonomicznych, stabilność gospodarcza i polityczna Polski, atrakcyjne ceny gruntów, duża ich dostępność i dobre przygotowanie, dobra lokalizacja, bliskość krajów ościennych, most pomiędzy wschodem-Rosja a zachodem-Niemcy, korzystna relacja kosztów pracy do jakości wytworzonych produktów.

MAŁGORZATA ADAMCZYK-FORYŚ

Kierownik Departamentu Promocji Wałbrzyskiej SSE „INVEST-PARK” Sp. z o.o.

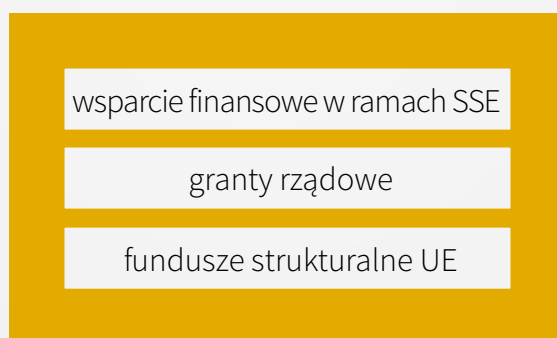

W 2009 roku udało nam się uniknąć recesji, a w dobie aktualnego kryzysu ekonomicznego Polsce udaje się uzyskać jeden z najwyższych wzrostów gospodarczych nie tylko w regionie, lecz w całej UE. Dodatkowo na naszą korzyść przemawiać może to, że w 2009 roku Międzynarodowy Fundusz Walutowy przyznał Polsce elastyczną linię kredytową, która jest udostępniana krajom o bardzo ugruntowanych i stabilnych podstawach makroekonomicznych, zdolnych do redukcji wszelkich negatywnych następstw, wynikających z zaburzeń w światowej gospodarce.

3.2.1. Zachęty dla inwestorów zagranicznych

Inwestorzy zagraniczni mogą korzystać w Polsce z kilku form wsparcia finansowego. Mogą je otrzymać w ramach działania w Specjalnych Strefach Ekonomicznych (SSE) bądź ubiegając się o granty rządowe lub środki z Unii Europejskiej.

 Rysunek 4. Źródła dofinansowania dla inwestorów zagranicznych w Polsce

Źródło: Opracowanie własne.

Wsparcie finansowe w ramach SSE

Inwestorzy działający w ramach SSE są zwolnieni z podatku dochodowego do ustalonej kwoty, zależnej od skali inwestycji, wynoszącej maksymalnie 70%. Elementy inwestycji kwalifikujące się do uzyskania tego rodzaju ulgi to wydatki na zakup nieruchomości, fabryk, wyposażenia i licencji oraz koszty zatrudnienia na okres dwóch lat. Od początku funkcjonowania stref (pierwsza z nich, Mielecka SSE powstała w 1995 roku) do końca II kwartału 2012 roku przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na podstawie zezwolenia ponieśli nakłady inwestycyjne o wartości ponad 82 mld PLN²⁶.

²⁷ www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse

ANDRZEJ PASEK

Wiceprezes Katowickiej SSE

Konieczność wydłużenia okresu funkcjonowania Specjalnych Stref Ekonomicznych w naszym kraju poza rok 2020 ma decydujące znaczenie w kwestii utrzymania atrakcyjności inwestycyjnej Polski na tle innych krajów regionu. Mamy nadzieję że polscy decydenci będą mieli to na uwadze przy podejmowaniu tak ważnych dla polskiej gospodarki decyzji.

Inne przywileje w ramach SSE²⁷

Przedsiębiorcy działający w SEE mogą otrzymać następujące przywileje:

- zwolnienie podatkowe z PIT,
- działkę w pełni przygotowaną pod inwestycję po konkurencyjnej cenie,
- darmową pomoc przy załatwianiu formalności związanych z inwestycją,
- zwolnienie od podatku od nieruchomości (na terenie niektórych gmin).

Granty rządowe

W 2011 roku Rada Ministrów zaakceptowała nowe narzędzie w ramach „Programu wspierania inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki polskiej na lata 2011-2020” – granty rządowe, na które przeznaczono z budżetu państwa około 727 mln PLN. Mogą ubiegać się o nie przedsiębiorcy inwestujący w sektory priorytetowe (motoryzacyjny, elektroniczny, lotniczy, biotechnologie), sektor usług nowoczesnych, B+R oraz tzw. znaczące inwestycje, tj. o kosztach minimum 1 mld PLN, w wyniku których powstanie co najmniej 500 miejsc pracy²⁸. Nowy Program wprowadził pewne ułatwienia w procedurze przyznawania grantów rządowych, m.in. decyzję o przyznaniu wsparcia podejmuje, co do zasady, wyłącznie Minister Gospodarki, co powinno znacznie przyspieszyć podpisywanie umów o dofinansowanie z inwestorami.

Fundusze strukturalne

Łączna suma środków zaangażowanych w realizację Narodowej Strategii Spójności, czyli systemu wdrażania funduszy unijnych, wynosi około 85,6 mld EUR. Dzięki nim przedsiębiorstwo może otrzymać do 75% dofinansowania na swój projekt. Ponadto, Polska jest największym beneficjentem funduszy strukturalnych w Unii Europejskiej na lata 2007-2013²⁹. W ramach nowego budżetu Wspólnoty na lata 2014-2020 powinna ona otrzymać podobną lub nieco wyższą kwotę³⁰.

²⁷ www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiębiorczosci/Wsparcie+finansowe++inwestycje/Specjalne+strefy+ekonomiczne/Efekty+SSE

²⁸ PAIiZ, Bariery w napływie bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Polski, 2011.

²⁹ www.funduszeuropejskie.gov.pl/

³⁰ biznes.gazetaprawna.pl/artykuly/664720,pieniadze_z_nowego_budzetu_ue_trafia_do_polski_najwczesniej_z_dwa_lata.html

Rysunek 5. Pochodzenie środków finansowych w ramach Narodowej Strategii Spójności w Polsce w latach 2007-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.funduszeuropejskie.gov.pl

MIROSŁAW KAMIŃSKI

Prezes Zarządu Pomorskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A., Zarządzający Słupską Specjalną Strefą Ekonomiczną

Należy tu podkreślić fakt, iż Polska już od 15 lat posiada cenne doświadczenia w obsłudze inwestorów zagranicznych. Przez te lata zdołaliśmy wypracować system zachęt inwestycyjnych oraz sieć instytucji, zajmujących się profesjonalnym „wprowadzaniem” inwestycji zagranicznych do Polski. Dzięki dostępnym w strefach zwolnieniom podatkowym i dzięki wsparciu jakie strefy dają inwestorom zagranicznym, są one bardzo wiarygodnym i niezawodnym partnerem gospodarczym. Obecnie przedsiębiorcy działający w ramach stref zatrudniają 250 tys. osób przy nakładach inwestycyjnych sięgających 83 mld PLN.

MAŁGORZATA ADAMCZYK - FORYŚ

Kierownik Departamentu Promocji Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „INVEST-PARK” Sp. z o.o.

Polska charakteryzuje się unikalnym podejściem i dostosowaniem ofert to różnorodnych potrzeb potencjalnych zagranicznych inwestorów. Jak wynika z raportu „Fortresses and Footholds: Emerging market growth strategies, practices and outlook”, przygotowanego przez firmę doradczą Deloitte, jesteśmy krajem, który daje największe szanse na wzrost dochodów w perspektywie trzech lat.

3.3 Analiza barier

Klimat inwestycyjny w Polsce jest bardzo dobrze oceniany przez inwestorów zagranicznych, głównie ze względu na duży wewnętrzny rynek zbytu o znaczącym potencjale rozwojowym, wykwalifikowaną siłę roboczą, relatywnie niskie koszty pracy, stabilność gospodarczą i szereg zachęt inwestycyjnych. Jednak istnieją również bariery, które wciąż stwarzają przeszkody w napływie BIZ.

Rysunek 6. Główne bariery dla napływu BIZ do Polski

Źródło: Opracowanie własne.

Polski rząd jest świadomy istniejących barier i systematycznie podejmuje działania mające na celu ich zniwelowanie. Przykładowo, od wielu lat stara się wprowadzać reformy ułatwiające rozpoczęcie i prowadzenie działalności gospodarczej. Polska dąży również do rozbudowania infrastruktury, do czego przyczyniła się przede wszystkim organizacja Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej. Lata 2008-2012 odznaczały się najszybszym tempem budowy dróg ekspresowych i autostrad w historii, długość ich wzrosła odpowiednio o 148% i 76% w porównaniu ze stanem z końca roku 2007. Cała sieć dróg szybkiego ruchu zwiększyła się o 100% – do około 2 030 km. Ogółem dzięki przygotowaniom do EURO 2012 w ciągu tych 5 lat zrealizowano ponad 80 ważnych inwestycji, przede wszystkim właśnie w zakresie infrastruktury transportowej, o wartości 70 mld PLN³¹.

ANDRZEJ PASEK

Wiceprezes Katowickiej SSE

Polska chcąc zachować w oczach inwestorów swoją wiodącą pozycję w regionie przede wszystkim musi uprościć procedury administracyjne związane z rozpoczęciem działalności biznesowej i skrócić czas związany z uzyskaniem niezbędnych dla tej działalności pozwoleń i decyzji. Jak na razie są to w naszym kraju bariery najbardziej hamujące napływ nowych inwestycji.

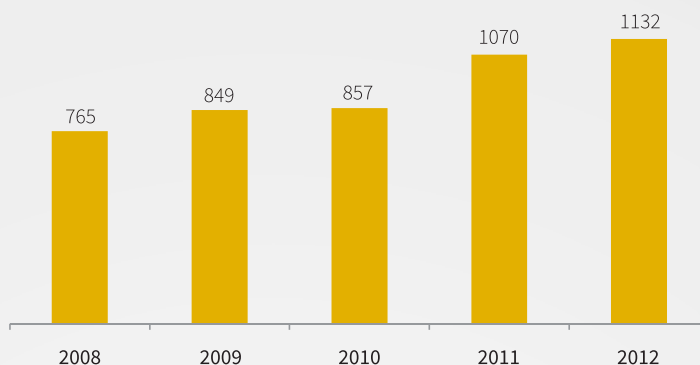
³¹ Forbes, Dziedzictwo Euro 2012, 22.11.2012.

Euro 2012

Organizacja Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej umożliwiła Polsce znaczącą rozbudowę sieci dróg szybkiego ruchu – o 100%, czyli około 1000km.

Wykres 26. Długość autostrad w latach 2008-2012 w Polsce (w km).

Źródło: Euromonitor International, Poland, Motorways.

DR PIOTR MASZCZYK

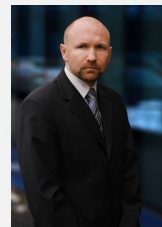
Prodziekan Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie

Co prawda siatka drogowa ostatnio bardzo się rozwinęła dzięki pieniądзом unijnym, lecz w dalszym ciągu to nie jest jeszcze kompletna sieć. Nie można szybko dotrzeć do wschodniej granicy, tzn. nie ma płynnych szlaków komunikacyjnych typu wschód-zachód, północ-południe, co spowalnia przewóz towarów. Dodatkowo, w Polsce nie istnieje rozwinięta sieć połączeń kolejowych, a szybkość transportu towarów koleją jest dramatycznie niska, nie tylko na tle tzw. „starych krajów unijnych”, ale również naszych najbliższych sąsiadów.

DR JACEK TOMKIEWICZ

Akademia Leona Koźmińskiego

To co nie domaga w Polsce to infrastruktura. Weźmy pod uwagę Polskę wschodnią – do żadnego z dużych miast (Rzeszów, Lublin, Olsztyn) nie można dojechać autostradą czy też pociągiem ekspresowym

MIROSŁAW KAMIŃSKI

Prezes Zarządu Pomorskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. zarządzający Słupską SSE

Udaje nam się niwelować przeszkody wynikające z braku infrastruktury technicznej, natomiast trudniej nam jest w sprawach ustalenia jednomyślności np. w decyzjach administracyjnych czy interpretowaniu prawa przez poszczególne urzędy/jst. Ta, momentami, dobrowolność i swoboda w interpretacji zdarzeń prawnych tworzy niezrozumienie wśród inwestorów. Takich niuansów prawnych jest wiele i w tym aspekcie musimy dążyć do zmian na lepsze.

3.4 Lokalizacja inwestycji

Decyzja o lokalizacji inwestycji w głównej mierze wpływa na to czy zakończy się ona powodzeniem. Od niej bowiem zależą ponoszone nakłady inwestycyjne, koszty produkcji oraz bliskość docelowego rynku zbytu. Wybór lokalizacji jest więc decyzją o charakterze gospodarczym, która wpływa na późniejsze warunki działania, koszty i wyniki finansowe przedsiębiorstwa. Oczywiście w Polsce możemy wyróżnić kilka najbardziej korzystnych regionów inwestycyjnych. Są to przede wszystkim duże miasta wraz ze strefami podmiejskimi, a także dawne stolice regionów. W części z nich powstały Specjalne Strefy Ekonomiczne, które znacznie ułatwiają prowadzenie działalności gospodarczej.

ŁUKASZ BIAŁEK

Doktorant Instytutu Nauk Ekonomicznych PAN

Dla potencjalnych inwestorów zainteresowanych Polską, niewątpliwie istotne będą korzyści z działalności w SSE, tj.:

1. zwolnienie z podatku dochodowego (CIT lub PIT, w zależności od formy prowadzenia działalności przez przedsiębiorcę) od dochodu z działalności prowadzonej na terenie SSE i określonej w zezwoleniu do wysokości od 30 do 50% (wskaźnik intensywności pomocy publicznej obowiązujący dla województwa, na terenie którego położona jest strefa; w przypadku średnich i małych przedsiębiorstw może być on podwyższony odpowiednio o 10 i 20 punktów procentowych) kwalifikowanych nakładów inwestycyjnych lub dwuletnich kosztów pracy nowo zatrudnionych pracowników; wielkość dopuszczalnej pomocy publicznej dla firm, których koszty kwalifikowane do objęcia pomocą publiczną przekraczają 50 mln euro, jest niższa (jest obliczana na podstawie specjalnego wzoru);
2. dostępność atrakcyjnych, uzbrojonych gruntów wraz z całą niezbędną infrastrukturą;
3. możliwość zakupu lub wynajmu już istniejących w SSE nieruchomości (w tym także powierzchni biurowej np. na potrzeby centrów usług wspólnych, centrów badawczo-rozwojowych czy call centers); w niektórych strefach istnieje możliwość realizacji projektów w systemie BTS (built to suit) i ich późniejszego leasingu;
4. możliwość skorzystania również z innych zachęt inwestycyjnych oferowanych na terenie SSE, w tym zwłaszcza zwolnienia z podatku od nieruchomości (często oferowanego dla nowych inwestorów przez gminy), grantu inwestycyjnego od rządu, dotacji powiatowych urzędów pracy oraz wsparcia ze środków unijnych; należy pamiętać, że pomoc publiczna sumuje się tj. łączny poziom wsparcia dla firmy ze wszystkich źródeł nie może przekroczyć wspomnianych 30-70% nakładów inwestycyjnych;
5. wsparcie administracyjne ze strony spółek zarządzających SSE w kwestiach prawnych i organizacyjnych związanych z realizacją inwestycji (dostawcy mediów, władze lokalne etc.) oraz tzw. opieka poinwestycyjna.

SPECJALNE STREFY EKONOMICZNE W POLSCE infografika

Według raportu Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową województwo śląskie jest najbardziej atrakcyjnym inwestycyjnie regionem w Polsce³². Jest to największy w kraju zespół miejski tworzący wyjątkowy potencjał inwestycyjny. Nie trudno tam o pozyskanie zarówno pracowników o niskich

oczekiwaniach płacowych, jak i specjalistów z bardzo szeroką wiedzą techniczną. Ponadto, jest to drugi największy ośrodek dydaktyczny w Polsce – skupia 44 uczelnie. Na Śląsku zlokalizowane są strategiczne dla polskiej gospodarki gałęzie przemysłu takie jak górnictwo i hutnictwo. Co więcej, w Kato-

wicach w 1996 roku utworzono SSE. Jest ona umiejscowiona niemal na skrzyżowaniu autostrad A1 i A4, co daje bardzo dobre możliwości komunikacyjne. Do końca 2011 roku przedsiębiorstwa zainwestowały w katowickiej SSE ponad 17 mln PLN³³.

Źródło: Opracowanie własne.

Kolejna bardzo atrakcyjna inwestycyjnie część Polski to województwo mazowieckie. Strategiczne położenie w centrum państwa, siedziba władz państwowych i największa liczba ośrodków naukowych w kraju to czynniki niezmiennie istotne przy podejmowaniu decyzji o ulokowaniu działalności. Ponadto, Warszawa jest miejscem o największym dochodzie na osobę. Stosunkowo wyższe koszty siły roboczej rekompensuje fakt, iż wydajność i jakość pracy są bardzo wysokie. Podregion warszawski uznawany jest za najlepszy dla inwestycji o charakterze zaawansowanym technologicznie³⁴.

Następny region korzystny dla inwestycji to województwo małopolskie. Położone w południowej części kraju posiada dogodne połączenie komunikacyjne. Przebiega przez nie główny korytarz transportowy z Europy Zachodniej na Ukrainę i europejski korytarz transportowy TINA³⁵. Województwo małopolskie jest liderem pod względem zasobów i kosztów pracy. Posiada ono najmniejszy deficyt wykwalifikowanych pracowników oraz

najwyższą dostępność studentów³⁶. W małopolskim została stworzona Krakowska Specjalna Strefa Ekonomiczna – Krakowski Park Technologiczny, którego misją jest stały i dynamiczny rozwój przemysłu high-tech. Przedsięwzięcia z zakresu nowych technologii znacznie przyczyniają się do rozwoju całego kraju.

³² www.egospodarka.pl/75101,Atrakcyjnosc-inwestycyjna-regionow-w-Polsce,1,39,1.html

³³ www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/sse/katowice

³⁴ www.egospodarka.pl/75101,Atrakcyjnosc-inwestycyjna-regionow-w-Polsce,1,39,1.html

³⁵ www.paiz.gov.pl/regiony/wojewodztwa/malopolskie

³⁶ Ibidem

ANDRZEJ PASEK

Wiceprezes Katowickiej SSE

Najbardziej atrakcyjne są niewątpliwie południowe tereny Polski, czyli województwa śląskie, dolnośląskie i małopolskie. W przypadku tych terenów możemy mówić o dużej dostępności dobrze przygotowanych gruntów pod inwestycje, a obecność stref ekonomicznych w tych regionach również przyciąga inwestorów. Tereny te ze względu na bliskość i dobre skomunikowanie z krajami ościennymi takimi jak Czechy, Słowacja, Niemcy są chętnie i często wybierane przez inwestorów pod przyszłe projekty.

Oprócz Specjalnych Stref Ekonomicznych w Polsce znajdują się również klastry. Jest to geograficzne skupisko wzajemnie powiązanych firm, dostawców oraz jednostek usługowych, które zarazem współpracują i konkurują ze sobą. Najczęściej powstają one w obszarach badań i rozwoju, produkcji i logistyki. Dzięki współpracy w ramach klastrów dla przedsiębiorstw działających w tradycyjnych sektorach otwierają się nowe możliwości włączania w procesy produkcyjne innowacyjnych rozwiązań, co przynosi znaczącą wartość dodaną oraz podnosi produktywność i wydajność pracy. Najbardziej rozwinięte polskie klastry to Dolina Lotnicza w województwie podkarpackim. Znajdują się tam ośrodki szkolenia pilotów, zakłady przemysłu lotniczego, uczelnie wyższe i ośrodki badawczo-rozwojowe. Warto zaznaczyć, iż jest on umiejscowiony w jednym z najsłabiej rozwiniętych regionów w UE. Świadczy to, że nawet w takich regionach mogą się znajdować innowacyjne i strategiczne źródła impulsów dla gospodarki. Najczęściej występują jednak klastry technologii informatycznej. Rozwój takich obszarów przyczynia się do wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej regionu, większej liczby innowacji produktowych, a także do zbudowania trwałej przewagi konkurencyjnej.

OPINIE SPECJALISTÓW cytaty

KATARZYNA KOWALCZYK

Redaktor portalu inwestycje.pl

Nasze położenie stanowi znaczny plus zarówno dla rodzimych firm, jak i dla inwestorów zagranicznych. Polska leży pośrodku Europy, skąd można rozwijać biznes na Ukrainę, Czechy czy Słowację. Stąd właśnie żywe zainteresowanie Polską inwestorów portugalskich, niemieckich, brytyjskich itd.

MAREK MATULEWICZ

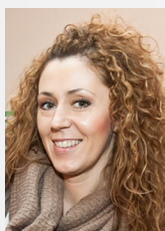
Prezes zarządu Datera SA

Polska leży na skrzyżowaniu dróg z zachodu na wschód Europy i z północy na południe. Poza tym leżymy nad morzem i coraz lepiej wykorzystujemy potencjał, który dzięki temu zyskujemy.

MAŁGORZATA ADAMCZYK - FORYŚ

Kierownik Departamentu Promocji Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „INVEST-PARK” Sp. z o.o.

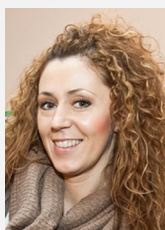
Atrakcyjność inwestycyjna w dużej mierze zależy od poziomu rozwoju gospodarczego danego regionu. Takimi miejscami w Polsce są województwa: mazowieckie, dolnośląskie, śląskie, a także małopolskie, pomorskie, wielkopolskie i łódzkie. W każdym z nich znaleźć można dodatkowo różnorodne formy wspierania przedsiębiorczości. Zaliczamy do nich m.in.: Inkubatory Przedsiębiorczości, Parki Przemysłowe, Specjalne Strefy Ekonomiczne wraz ze swoimi podstrefami – to również ich obecność wpływa na rzeczywistą atrakcyjność inwestycyjną tych obszarów. Instytut Badania nad Gospodarką Rynkową potwierdza wysoką atrakcyjność inwestycyjną Dolnego Śląska, który należy do grupy absolutnych liderów krajowych w tym obszarze. Na atuty regionu składają się w głównej mierze chłonność rynku regionalnego, szybkie tempo i skuteczność transformacji gospodarczej, obecność specjalnych stref ekonomicznych, wysoka dostępność komunikacyjna regionu, rozwinięta infrastruktura techniczna, sprzyjająca szybkiemu przekazywaniu informacji w relacjach krajowych i międzynarodowych sieć telekomunikacyjna, rozwinięta sieć infrastruktury otoczenia biznesu, w tym banków i instytucji wspierających rozwój przedsiębiorczości; wysoki poziom kwalifikacji zawodowych mieszkańców regionów, dostępność niezaangażowanej zawodowo siły roboczej, bogate zasoby cennych surowców mineralnych, atrakcyjne walory dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego, zróżnicowane ukształtowanie terenu i krajobrazu, a także zasoby wód leczniczych. Dolny Śląsk uważany jest za region bardzo atrakcyjny dla inwestorów zagranicznych. Na jego terenie oprócz przejmowania udziałów w przedsiębiorstwach państwowych, największe światowe koncerny zdecydowały się także na budowę od podstaw własnych fabryk. Świadczy to o głębokim zaufaniu i przeświadczeniu, że Dolny Śląsk, to nie tylko atrakcyjne miejsce na lokowanie przedsiębiorstw, ale także region bogaty w wysoko kwalifikowaną kadrę pracowniczą.

3.5 Trendy inwestycyjne

Polska od lat przyciąga inwestycje. Dotychczas jako miejsce lokowania kapitału najchętniej wybierali Polskę firmy amerykańskie, francuskie, holenderskie i japońskie. Przykładowo francuskich przedsiębiorstw jest około 900 i zatrudniają ponad 150 tys. osób³⁷. Do największych z nich należą EDF – producent energii, Lafarge – producent materiałów budowlanych, a także BNP Paribas działający w sektorze bankowym. Natomiast największym inwestorem z Holandii jest grupa United Pan-Europe Communications, która zainwestowała ponad 1 mld USD w firmy medialne. Polska to także miejsce, gdzie swoje fabryki lokują największe technologiczne firmy świata. W Łodzi komponenty do swoich produktów wytwarzają amerykańskie koncerny takie jak Dell, GE i Motorola. Ponadto w Wałbrzychu znajduje się największa na świecie fabryka komponentów japońskiej Toyoty poza Japonią. Świadczy to o zaufaniu zagranicznych partnerów do Polski.

MAŁGORZATA ADAMCZYK-FORYŚ

Kierownik Departamentu Promocji Wałbrzyskiej SSE „INVEST-PARK” Sp. z o.o.

W najbliższych latach przewiduje się rozwój wśród branż i sektorów działalności gospodarczej, w których największe inwestycje należyć będą do bankowości i ubezpieczeń, przemysłu motoryzacyjnego, produkcji żywności, przemysłu maszynowego, chemicznego i niemetalowego, przemysłu elektronicznego i paliwowego. Będziemy odnotowywać także coraz większy wzrost inwestycji w obszarze nowych technologii. Polska i EŚW stają się coraz częściej miejscem, gdzie duże koncerny lokalizują swoje fabryki, aby być jak najbliżej swoich docelowych grup odbiorców. Nasz kraj staje się znaczącym centrum produkcyjnym na potrzeby światowych i europejskich rynków.

W najbliższych latach w Polsce można się spodziewać zmian w trendach inwestycyjnych. Wydaje się, że sektor motoryzacyjny może przestać odgrywać tak dużą rolę w gospodarce jak dotychczas, czego sygnałem jest redukcja zatrudnienia w fabryce Fiata w Tychach i spadek popytu na auta w całej Europie. W 2013 roku można się także spodziewać recesji na rynku budownictwa ze względu na problemy polskich firm budowlanych z płynnością finansową. Prawdopodobnie stagnacją odznaczać się będzie rynek nieruchomości. Program „Rodzina na swoim” już się kończy, a kolejny – „Mieszkanie dla Młodych” ruszy dopiero w drugiej połowie 2013 roku. Co więcej, mniejsza dostępność kredytów na mieszkania oznaczać będzie niższy popyt.

W kolejnych latach inwestorzy zagraniczni zapewne będą się zwracać w stronę branży IT (tzw. BPO – business process outsourcing) i telekomunikacji ze względu na dostępności wysoko wykwalifikowanych informatyków w Polsce przy równoczesnych niskich kosztach pracy. Polska powinna pozostać jednym z bardzo ważnych w Europie rynków wytwarzania sprzętów AGD i produktów FMCG. Można także oczekiwać, że zwiększą się inwestycje w infrastrukturę kolejową. Podczas Kongresu Kolejowego minister transportu S. Nowak zapowiedział, że w 2013 roku zaplanowano 2,6 mld PLN nakładów własnych na inwestycje, które w następnych latach powinny rosnąć³⁸.

³⁷ ctn-polska.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=9&Itemid=9

³⁸ www.transport.gov.pl/2-48203f1e24e2f-1795697-p_1.htm

3.6 Podsumowanie

Polska pod względem rozwoju gospodarczego od wielu lat pozostaje jednym z najjaśniejszych punktów na mapie Europy Środkowo-Wschodniej. Po okresie transformacji doskonale odnalazła się w gronie konkurencyjnych gospodarek państw Unii Europejskiej i lepiej niż kraje starej Wspólnoty poradziła sobie z kryzysem z 2009 roku. Strategiczne położenie w sercu Starego Kontynentu, duży rynek wewnętrzny, stosunkowo młode (na tle Europy) i wykształcone społeczeństwo, dojrzałość rynku kapitałowego oraz coraz silniejszy branding narodowy to atuty, dzięki którym Polska rozwija swój potencjał i utrzymuje stabilny wzrost gospodarczy. Kraj ten znajduje się także na pozycji lidera w kontekście napływu BIŻ w regionie Europy Środkowo-Wschodniej z wynikiem ponad 11,6 mld EUR, prawie trzykrotnie prześcigającym drugie w klasyfikacji Czechy. Wszystkie te czynniki przyczyniają się do umacniania pozycji Polski zarówno w Europie, jak i na świecie. W Unii Europejskiej jest ona obecnie największym beneficjentem funduszy strukturalnych, a inni członkowie Wspólnoty postrzegają ją jako wartościowego partnera we wszelkiego rodzaju porozumieniach.

Oczywiście Polska cały czas musi pracować nad słabymi stronami. Odwiecznym problemem kraju jest niedostatecznie rozwinięta infrastruktura. Mimo że dzięki środkom publicznym, prywatnym i unijnym przeznaczonym na przygotowania do EURO 2012 w latach 2008-2012 długość dróg szybkiego ruchu wzrosła o 100% i dokonano wielu inwestycji infrastrukturalnych, nadal trzeba wspierać rozwój tego sektora. Przedsiębiorcy narzekają też na wciąż wysoki poziom biurokracji. Wydaje się, że Polska idzie tu w dobrym kierunku, gdyż niedawno została uznana przez Bank Światowy za państwo, które w latach 2011-2012 dokonało najwięcej na świecie reform ułatwiających prowadzenie działalności gospodarczej oraz tych, dotyczących silniejszej ochrony własności przez prawo.

Rok 2013 będzie bez wątpienia wymagającym rokiem dla polskiej gospodarki i przedsiębiorców. Zgodnie z prognozami nastąpi spowolnienie wzrostu PKB (choć wciąż będzie on wynosił ok. 2%), zakończą się także inwestycje związane z EURO 2012. Co prawda roczny dochód per capita w Polsce rośnie, jednak inflacja i wszechobecne informacje o kryzysie w mediach sprawiają, że ludzie więcej oszczędzają i rozważniej planują wydatki, co powoduje spadek konsumpcji. Według Ministerstwa Finansów dług publiczny nie przekroczy 55-procentowego progu ostrożnościowego, jednak rząd nie będzie w stanie uruchamiać środków finansowych poprzez zadłużanie się, tak jak to robił w poprzednich latach.

Mimo to polska gospodarka utrzyma dobrą kondycję m.in. wykorzystując swój ogromny atut, jakim jest duża atrakcyjność inwestycyjna. Przejawia się ona przede wszystkim w niskich kosztach pracy i wykwalifikowanej sile roboczej. Rodzime przedsiębiorstwa mogą także bazować na wypracowanym przez lata zaufaniu inwestorów zagranicznych, którzy podkreślają duch przedsiębiorczości i motywację Polaków do pracy. Co więcej, inwestorzy mogą korzystać z różnego rodzaju zachęt, na przykład wsparcia finansowego w ramach SSE, grantów rządowych bądź funduszy europejskich. Sytuacja Polski w najbliższym okresie niewątpliwie w dużej mierze zależeć będzie od czynników zewnętrznych, tj. przede wszystkim od kondycji wciąż niestabilnej strefy euro. Pozytywnym czynnikiem jest fakt, że gospodarka Niemiec, jednego z najważniejszych partnerów handlowych kraju, nadal jest w dobrej kondycji. Warto także podkreślić wyróżniającą się cechą polskich przedsiębiorstw, jaką jest umiejętność dopasowania się do sytuacji rynkowej. Muszą one potraktować trwający na świecie kryzys jako bodziec do działania, szukania innowacyjnych rozwiązań i dobrego przeanalizowania swojej strategii i planów biznesowych.

Podsumowując, Polska w nadchodzących latach pozostanie krajem z dużym potencjałem i na-

dal będzie się plasować w czołówce państw Europy Środkowo-Wschodniej. Nie straci też pozycji lidera w regionie pod względem napływu BIZ. Jej wysoka atrakcyjność inwestycyjna oraz fakt, iż w ramach nowego budżetu Unii europejskiej kraj otrzyma 105,8 mld EUR, sprawiają, że w długoterminowym okresie można spodziewać się stabilnego wzrostu gospodarczego w kraju.

■ Partner merytoryczny

Alfred Bieć

Ekonomista SGH. Dyrektor w Biurze Inwestycji i Cykli Ekonomicznych, były ekspert Parlamentu Europejskiego ds. rynków finansowych, prezes i członek zarządów banków, przewodniczący i członek rad nadzorczych, podsekretarz stanu w rządach T. Mazowieckiego, J. K. Bieleckiego, J. Olszewskiego.

■ Wywiadów udzielili

Bogdan Mróz

Profesor Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Ukończył podyplomowe studia menedżerskie we Włoszech (Scuola Enrico Mattei w Mediolanie) oraz 9-miesięczny program zaawansowanego kształcenia menedżerskiego dla wykładowców szkół biznesu (Advanced Management Education Program) w School of Business-Carleton University w Ottawie.

Przebywał również na stypendiach i stażach naukowych we Włoszech, Niemczech, Japonii i Kanadzie, gdzie prowadził badania wykłady na tamtejszych uniwersytetach. Ma w swoim dorobku naukowym książki i artykuły publikowane w Polsce oraz w fachowych czasopismach zagranicznych, jak również referaty prezentowane na krajowych i zagranicznych konferencjach i kongresach naukowych.

Współpracował jako konsultant i menedżer projektów z polskimi i zagranicznymi firmami konsultingowymi (Polexpert, RPR Group, Central Europe Trust, Centro Analisi Strategiche). Uczestniczył jako wykładowca i trener w szkoleniach dla kadry menedżerskiej organizowanych m.in. pod auspicjami Polskiego Towarzystwa Marketingu oraz Polskiej Fundacji Promocji Kadr. Jest również wykładowcą na studiach podyplomowych i doktoranckich w Szkole Głównej Handlowej.

Łukasz Białek

Menedżer z doświadczeniem w doradztwie i zarządzaniu strategicznym, sprzedaży, marketingu; odpowiedzialny za P&L oraz business development na rynku krajowym i międzynarodowych. Specjalista strategicznego rozwoju biznesu, koordynował projekty wymagające kompleksowych analiz ekonomicznych, zarządzania kosztami i ryzykiem przychodów. Uczestniczył w przeprowadzaniu restrukturyzacji – business process reengineering.

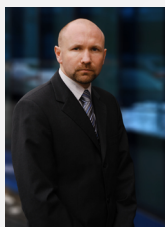
Ekonomista, doktorant INEPAN, szczególnie zainteresowany makroekonomią, ekonomią rozwoju, procesami globalizacji i rynkami wschodzącymi. Współpracował z instytucjami, NGOs przy projektach dotyczących obszaru ekonomicznego oraz stosunków międzynarodowych.

Piotr Maszczyk

Pracownik naukowy Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, zatrudnionym na stanowisku adiunkta w Katedrze Ekonomii II Kolegium Gospodarki Światowej. Jego doświadczenie zawodowe harmonijnie łączy sferę akademicką, biznesową i administrację rządową. W latach 2002-2012 pracował jako Radca Ministra w Ministerstwie Finansów i Ministerstwie Rozwoju Regionalnego. Jest wielokrotnym laureatem nagród Rektora Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie za działalność naukową.

Jacek Tomkiewicz

Doktor nauk ekonomicznych, od 2001 roku pracownik naukowy w Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie (ALK). W ALK pracuje w Centrum Badawczym Transformacji, Integracji i Globalizacji TIGER początkowo na stanowisku Dyrektora ds. Naukowych. W latach 2002-2003 pełnił funkcję Doradcy Wiceprezesa Rady Ministrów, Ministra Finansów, odpowiedzialny był za reformy strukturalne w ramach systemu finansów publicznych. Przebywał kilkakrotnie w instytucjach zagranicznych, w tym m.in. na Stanford University w USA, OECD w Paryżu czy Brighton University w Wielkiej Brytanii. W latach 2009-2010 wykładowca w Europejskim Instytucie Administracji Publicznej (EIPA), Europejskim Centrum Zarządzania Finansami Publicznymi. Autor publikacji z dziedziny makroekonomii i finansów publicznych.

Katarzyna Kowalczyk (inwestycje.pl)

Absolwentka kulturoznawstwa na Uniwersytecie Wrocławskim, redaktor z wyboru i zamyłowania. Związana z mediami internetowymi od 2008 r. Autorka wielu tekstów poświęconych finansom, biznesowi, nowym technologiom, gospodarce i tematom społecznym. Obecnie pracuje w redakcji Inwestycje.pl - niezależnego portalu finansowo-gospodarczego. Jest to jeden z największych portali finansowych w Polsce, skierowany do biznesmenów, managerów, specjalistów, kadry zarządzającej, inwestorów indywidualnych oraz wszystkich szukających pełnej wiedzy na temat możliwości inwestowania pieniędzy.

Polsko-Słowacka Izba Przemysłowo Handlowa

Polsko-Słowacka Izba Przemysłowo Handlowa działa od 1989 roku, od 2005 roku posiada siedzibę w Krakowie. Przedmiotem działalności izby jest: popieranie, inspirowanie i wspieranie rozwoju i współpracy gospodarczej pomiędzy Rzeczypospolitą Polską i Republiką Słowacką, popieranie i ochrona interesów gospodarczych swoich członków, pozyskiwanie i rozpowszechnianie informacji o stanie rozwoju gospodarki i warunkach działalności w Rzeczypospolitej Polskiej i Republice Słowackiej, zajmowanie stanowisk oraz kształtowanie opinii publicznej w sprawach dotyczących polsko-słowackiej współpracy gospodarczej i interesów swoich członków, popieranie i pośredniczenie w nawiązywaniu kontaktów pomiędzy podmiotami gospodarczymi obu krajów.

Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „INVEST - PARK”

Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „INVEST - PARK” jest jedną z najszybciej rozwijających się stref przemysłowych w Polsce. Plasuje się na 4. miejscu w Europie oraz na 22 miejscu na świecie. Dzisiaj WSSE „INVEST-PARK” to: 41 podstref w czterech województwach, ponad 2212 ha terenów inwestycyjnych, ponad 14 mld PLN wartość inwestycji, oraz ponad 32 tys. zatrudnionych osób. Największymi atutami jest lokalizacja WSSE w centrum Europy (sąsiedztwo Niemiec i Czech) oraz świetne skomunikowanie dzięki autostradzie A4 i A2. Każdy inwestor decydując się na realizację przedsięwzięcia w strefie może liczyć na najwyższe zwolnienia podatkowe w Europie (do 70% pomocy publicznej), granty z funduszy unijnych, a także na wykwalifikowaną kadrę pracowniczą. Blisko 200 przedsiębiorców z całego świata ulokowało swoje inwestycje na terenach WSSE, w tym takie firmy jak: Toyota Motor Corporation, Cersanit, Faurecia, NSK Steering Systems Europe, Mando Corporation, Bosch, General Electric, Metzeler, Ronal, IBM, Marcegaglia, Bridgestone, 3M, Colgate-Palmolive, Henkel – Ceresit, Lotte, FSB Piekarnie, Sumieka Ceramics, Pasta Food Company, Lorenz Snack-World Logistic, Kraft Foods.

Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna

Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna stwarza niepowtarzalne warunki inwestorom, którzy chcą otwierać swoje fabryki oraz jednostki BPO/R&D w najbardziej atrakcyjnym inwestycyjnie, południowym regionie polski. Inwestowanie na terenie KSSE umożliwia korzystanie z pomocy publicznej w formie zwolnień w podatku dochodowym CIT. Zwolnienie podatkowe może wynieść od 40 do 70% poniesionych nakładów inwestycyjnych lub 2-letnich kosztów pracy. Przyznawane inwestorom ulgi podatkowe są zgodne z zasadami obowiązującymi w UE.

Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna od lat jest liderem wśród polskich specjalnych stref ekonomicznych. Dotychczas pozyskałszy już ponad 200 firm, które zrealizowały lub są w trakcie realizacji swoich inwestycji. Przedsiębiorstwa te zainwestowały łącznie już ponad 19 mld złotych oraz utworzyły ponad 50.000 nowych miejsc pracy. Największa inwestycja w KSSE to fabryka samochodów OPEL koncernu General Motors.

Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.

Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (PARR S.A.) powstała w 1994 roku. Naszą działalność kierujemy następująco: inicjowanie, promowanie i wspieranie wszelkich inicjatyw służących szeroko rozumianemu rozwojowi regionu słupskiego oraz całemu obszarowi środkowego Pomorza.

PARR S.A. od 1997 roku zarządza Słupską Specjalną Strefą Ekonomiczną, która usytuowana jest w północnej części Polski i zajmuje łączną powierzchnię 824 ha. Strefa składa się z 15 podstref inwestycyjnych zlokalizowanych na terenach miast i gmin w województwach pomorskim i zachodniopomorskim. W Strefie inwestorzy zainwestowali 1,2 mld PLN i zatrudniają 3700 osób. Reprezentują różne branże m.in. przetwórstwo drzewne, spożywcze, tworzyw sztucznych, usługi magazynowania w chłodniach, transportu i logistyki, produkcja części dla przemysłu samochodowego, w tym szyb samochodowych, produkcja dla budownictwa, branża metalowa.

Francuska Izba Przemysłowo-Handlowa w Polsce (CCIFP)

Stowarzyszenie pracodawców zrzeszające ponad 400 firm francuskich i polskich. Od 1994 roku CCIFP działa na rzecz interesów polskich i francuskich inwestorów pełniąc rolę platformy współpracy i wymiany doświadczeń biznesowych oraz najlepszych praktyk pomiędzy przedsiębiorcami. CCIFP podejmuje działania wpływające na przemiany polskiej gospodarki oraz współtworzy korzystne warunki dla rozwoju biznesu w Polsce. Każdego roku CCIFP organizuje ponad 100 spotkań biznesowych, w których uczestniczy przeszło 5 000 osób. Największymi wydarzeniami w roku 2012 były: Polsko-Francuskie Forum Gospodarcze z udziałem Prezydentów Polski i Francji, Rendez-vous z Francją w dniu 14 lipca oraz pawilon wystawowy Café France na Forum Ekonomicznym w Krynicy. www.ccifp.pl, ccifp@ccifp.pl, ul. Widok 8, 00-023 Warszawa, tel. 022 690 68 80.// Nadia Bouacid, Kierownik Centrum Rozwoju Biznesu we Francuskiej Izbie Przemysłowo-Handlowej w Polsce (CCIFP)

TOYOTA

TOYOTA MOTOR MANUFACTURING POLAND

i3D Spółka Akcyjna

Grupa i3D jest polskim liderem i jedną z wiodących na świecie firm działających w zakresie realizacji interaktywnych wizualizacji trójwymiarowych oraz technologii wirtualnej rzeczywistości (VR). Firma oferuje zaawansowane rozwiązania technologiczne i aplikacyjne pozwalające na pełne odwzorowanie świata realnego w wirtualnej rzeczywistości, które umożliwiają m.in. znaczące przyspieszenie procesu projektowania i weryfikacji konstrukcji, a także testowanie i sprawdzanie funkcjonalności modelowanych obiektów. Zaufanie Klientów i uwagę specjalistów Grupa zdobyła dzięki projektowaniu szytych na miarę innowacyjnych rozwiązań użytkowych dla biznesu.

Rozwiązania i3D z powodzeniem wykorzystywane są w branży petrochemicznej, wydobywczej, przemysłowej, marketingu i reklamie, edukacji, projektowaniu i wzornictwie przemysłowym, medycynie i naukach biologicznych, informacji i turystyce, planowaniu i optymalizacji. Sprawna i wysokojakościowa realizacja usług świadczonych przez Grupę i3D możliwa jest dzięki autorskiemu oprogramowaniu Quazar3D – najnowocześniejszemu na rynku silnikowi graficznemu do tworzenia interaktywnych aplikacji VR. Do grona stałych Klientów i3D należą największe międzynarodowe koncerny oraz znane, duże marki. W celu wzmocnienia swojej pozycji na rynkach zagranicznych, w lipcu 2011 roku powołana została w USA spółka i3D Inc. W skład Grupy i3D wchodzi aktualnie siedem spółek: i3D S.A., i3D Inc., i3D Home Sp. z o.o., LWR Sp. z o.o., i3D Science Sp. z o.o., i3D Network S.A., i3D Med Sp. z o.o.

Toyota Motor Manufacturing Poland

Toyota to jeden z największych producentów samochodów na świecie. W 2006 r. sprzedano ponad 8,8 mln modeli tej marki na pięciu kontynentach. Toyota znajduje się wśród 10 najlepszych światowych przedsiębiorstw na liście Fortune Global 500 (2006). Jest również najbardziej uznanym producentem samochodów, co zostało osiągnięte dzięki skoncentrowaniu się na zadowoleniu klienta. Nie bez znaczenia jest również system wartości obowiązujący w Toyocie, a mający swoje źródło w czasach, gdy w Japonii kształtowało się nowoczesne przedsiębiorstwo.

Toyota posiada w Polsce dwie fabryki podzespołów. Toyota Motor Manufacturing Poland (TMMP), zlokalizowana w Wałbrzychu, zbudowana została na działce o powierzchni 520,000 m². Fabryka posiada pięć hal produkcyjnych o łącznej przestrzeni produkcyjnej wynoszącej 100,000 m², w tym kuźnię, odlewnię, dwie hale obróbki i montażu skrzyń biegów oraz halę obróbki i montażu silników. Zdolność produkcyjna fabryki wynosi 371 tysięcy silników oraz 720 tysięcy skrzyń biegów, co oznacza, że pod względem możliwości produkcyjnych TMMP stanowi największą fabrykę podzespołów Toyoty poza Japonią.

Datera SA

Producent rozwiązań telekomunikacyjnych dla biznesu i operatorów. Bogate, 10-letnie doświadczenie oraz silny zespół techniczny powodują, że spółka posiada w swoim portfolio dojrzałe produkty, cechujące się elastycznością, bezpieczeństwem, możliwościami integracyjnymi i są systematycznie rozwijane. Jej rozwiązania wykorzystywane są przez przedsiębiorstwa, instytucje i operatorów w kraju, ale też w USA i Rumunii.

Kaefer

Światowy lider rozwiązań izolacji przemysłowych. Obroty firmy sięgają 1,4 miliarda euro, a zatrudnienie ponad 18,000 pracowników w ponad 50 krajach. Od 2000 r. KAEFER jest obecna na rynku Europy Środkowo-Wschodniej. Działalność w regionie firma rozpoczęła od Polski, a obecnie zatrudnia tutaj ponad 2,5 tys. doświadczonych pracowników, którzy brali udział w projektach w całej Europie.

Raport przygotowali

Maciej **Michalak** | Dominik **Domarecki** | Maciej **Jargiło**

Skład i opracowanie graficzne

Adrian **Dąbrowski**

www.adriandabrowski.com